

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Julia Beskrovnaja

**ÕPIRÄNDE POPULARISEERIMINE TARTU
ÜLIKOOLI PÄRNU KOLLEDŽI
ÜLIÕPILASTE NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Inna Bentsalo, MA

Pärnu 2021

Soovitan suunata kaitsmisele

Inna Bentsalo

/digiallkirjastatud/

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht Tiina Viin

/digiallkirjastatud/

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Julia Beskrovnaja

/digiallkirjastatud/

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Õpiränne kõrghariduses	7
1.1. Õpirände mõiste, eesmärgid ja sotsiaalne mõju	7
1.2. Õpirändega kaasnevad kultuuridevahelised erinevused, takistused ja tõmbetegurid 10	
1.3. Üliõpilaste pädevuste areng õpirände käigus	16
2. Õpirännet mõjutavate tegurite uuring Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilaste seas	19
2.1. Üliõpilaste õpirände võimalused ja statistiline ülevaade Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis aastatel 2014–2020	19
2.2. Ülevaade uuringu sisust, andmetöötlusmeetoditest ja valimi moodustamisest...	24
2.3. Uuringu tulemuste kirjeldus ja analüüs	26
2.4. Uuringu järeldused ja ettepanekud Tartu Ülikooli Pärnu kolledžile õpirändes osalejate arvu suurendamiseks	35
Kokkuvõte	39
Viidatud allikad	42
Lisad	49
Lisa 1. Ankeetküsitlus	49
Summary	55

SISSEJUHATUS

Ülikoolis õpingute ajal välismaal õppimise programmis osalemise eelised on välja toodud väga paljudes uuringutes. Üliõpilaste hinnangul aitab välismaal õppimine suuresti kaasa nende isiklikule arengule, kultuuridevaheliste erinevuste mõistmisele ning võõrkeele arendamisele (Beerkens, Souto-Otero, Wit, Huisman, 2016, lk 2), kuid siiaamaani mitmete uuringute põhjal on selgunud, et osalejate protsent on suhteliselt väike.

Õpiränne aitab hoogsalt arendada kultuuridevahelist pädevust, et toime tulla erineva kultuuritaustaga inimestega ning hakkama saada rahvusvahelises keskkonnas (Behrnd & Porzelt, 2012), kuid siiski on üsna vähe empiirilisi uuringuid, mis käsitleksid üliõpilaste kultuuridevahelist kohanemist.

Õpirände programmidest eraldatavad toetused mängivad olulist rolli Eesti hariduselu kvaliteedi tõstmisel ja rahvusvahelistumisel. Eesti üliõpilaste mobiilsust on uuritud suhteliselt vähe. 2013. aastal andis sihtasutus Archimedes välja uurimuse, kus käsitleti Erasmus üliõpilaste kogemusi ja hinnanguid oma mobiilsusperioodile õppeaastatel 2007/2008–2010/2011. Uuringus selgitati välja lisaks praktilistele andmetele ka õpirände perioodi mõjutavaid tegureid. (Kaelep, Maiste & Treier, 2013, lk 30–46)

Kõrghariduse valdkonnas on taotluste arv suhteliselt madal võrreldes teiste haridusvaldkondadega, sest õpirände programmide panus valdkonna arengusse riiklikul tasandil ei ole üheselt sõnastatud ning siiani on üheks peamiseks eesmärgiks õpirändes osalejate arvu suurendamine. (KPMG Baltics OÜ, 2017, lk 3–4). Relyea, Cocchiara ja Studdard (2008) leidsid samuti, et kuigi õpirändes osalevate üliõpilaste arv kasvab, on välismaal pikaajalises või lühiajalises õppes õppivate üliõpilaste osakaal suhteliselt madal. Samuti leiab antud fakt kinnituse ka Souto-Otero jt (2013: 70–77) uuringutest, kus selgub, et vaatamata struktuurireformidele Euroopa süsteemide ühilduvuse parandamiseks osaleb õpirändes suhteliselt vähe üliõpilasi.

2014. aastal oma lõputöö raames uuris Helen Leis rahvusvahelise õpirände levimust Eestis ja õpirände mõjusid Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilaste näitel. Uurimuses käigus selgitati, et Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilased hindavad õpirännet nii oma õpingute, kui ka isikliku arengu seisukohalt väga positiivselt. Peamiseks motivatsiooniks on üliõpilastel isiklik areng ja peamiseks tõuketeguriks mahajäämus õppeprogrammist (Leis, 2014)

2016. aastal bakalaaurusetöö raames käsitles Tartu Ülikooli humanitaar- ja sotsiaalainete üliõpilane Sille Sündema oma bakalaaurusetöös Erasmuse programmi raames õpirändes osa võtnud tudengite minemise põhjuseid ja ootuseid mobiilsusperioodile ning kogetud probleeme. Bakalaaurusetööst on selgunud, et vaatamata üliõpilaste positiivsele tagasisidele oma mobiilsusperioodile on uuringu tulemustest järeldada üliõpilaste madalamat hinnangut oma akadeemilisele arengule vahetusperioodi jooksul ning seetõttu vajab teema põhjalikumat uurimist (Sündema, 2016)

2019. aastal oma lõputöö raames uuris Ellen Antipenko üliõpilaste mobiilsust mõjutavaid tegureid Tartu Ülikooli Narva Kolledži näitel. Uuringu tulemustest selgus, et õpirände jooksul omandab üliõpilane pädevusi, mis mõjutavad positiivselt tema individuaalset arengut, haridust ja karjääri. Samuti selgus, et kuigi Tartu Ülikool toetab igatepidi õpirännet on selles osas ikka veel palju arenguruumi.

Tartu Ülikooli Pärnu kolledž (edaspidi TÜPK) pakub üliõpilastele erinevaid võimalusi välismaal õppimiseks vahetusüliõpilasena, milleks on loodud ka igale õppekavale mobiilsusmoodul, kuid õpirände programmides, mis seotud üliõpilasvahetusega välisülikoolidesse, osaleb ühel õppeaastal kokku 4–5 üliõpilast, samas TÜPK-s õpib kokku ca 600 üliõpilast. Seega, saab öelda, et TÜPK üliõpilaste arv üliõpilasvahetusel osalemiseks on olnud siiani vähene. TÜPK-s on pööratud probleemile tähelepanu, kuid varasemalt pole teemat lõputöö raames uuritud.

Probleemküsimuseks on seega, millised võimalused on ülikoolil õpirände korralduse parendamiseks. Lõputöö eesmärgiks on uurida, millised on üliõpilaste peamised mõjutegurid, miks õpirände võimalust ei kasutata ning vastavalt uuringu tulemustele esitada parendusettepanekud TÜPK õpirände korralduse parendamiseks. Vastavalt on

uurimisküsimuseks, millised tegurid mõjutavad TÜPK üliõpilaste õpirännet ja kuidas oleks võimalik õpirände korraldust parendada.

Eesmärgi saavutamiseks ja vastuse leidmiseks uurimisküsimusele, seatakse järgmised uurimisülesanded:

- antakse ülevaade ja analüüsitakse olulisest teemakohast teooriast (käsitletakse üldiselt õpirände mõistet, sotsiaalset mõju, isiklikku arengut ja tõmbe- ning tõuketegureid);
- antakse statistiline ülevaade ja koostatakse analüüs TÜPK õpirändest aastatel 2014–2020;
- koostatakse ja viiakse läbi uuring TÜPK üliõpilaste seas;
- koostatakse analüüs, järeldused ja vastavalt tehakse ettepanekud TÜPK õpirändes osalejate arvu suurendamiseks.

Teoreetiline osa koosneb kolmest alapeatükist. Esimene alapeatükk käsitleb üldiselt õpirände mõistet, eesmärgi ning sotsiaalset mõju. Teine alapeatükk käsitleb õpirändega kaasnevat kultuuridevahelisest erinevust ning tõmbe- ja tõuketegureid. Kolmas alapeatükk annab ülevaate üliõpilaste pädevuste ja isiklikust arengust õpirände käigus. Töö praktilises osas viiakse läbi uuring TÜPK üliõpilaste seas, kus selgitatakse üliõpilaste huvi õpirände vastu ning samuti ka põhjused ja tegurid, mis võiksid takistada ja ka soodustavadälismaale õppima minemist. Vastavalt uuringu tulemustele tehakse ettepanekud TÜPK-le. Lisas toob autor välja statistilise ülevaate TÜPK õpirändest perioodil 2014–2020 ja ankeetküsitluse.

Uurimismeetodina on kasutatud kvantitatiivset uurimisviisi ja statistilist meetodit – küsitlust. Küsitluse koostamiseks ja läbiviimiseks kasutati *Google Forms* keskkonda ning uurimistulemuste töötlemisel on kasutatud *MS Excel* arvutiprogrammi.

1. ÕPIRÄNNE KÕRGHARIDUSES

1.1. Õpirände mõiste, eesmärgid ja sotsiaalne mõju

Mõistet “üliõpilaste mobiilsus” kasutatakse hariduses erinevalt, sõltuvalt kontekstist. Hariduses eristatakse horisontaalset ja vertikaalset mobiilsust, kus esimene tähendab õpirännet samal kõrgharidustasemel, näiteks õppimine partnerülikoolis, ja teine õpirännet kõrghariduse eri tasemetel vahel, näiteks erinevad kraadid saadakse erinevates ülikoolides (Cornet, F. 2015, lk 58). Rahvusvaheline üliõpilaste mobiilsus hõlmab õpilaste lahkumist elukohariigist pikemaks ajaks välismaal hariduse omandamiseks või sellega seotud tegevuste, näiteks välismaal töötamise või õppereisi jaoks. (HEFCE, SHEFC, Council US & HEURO, 2014, lk 2–4)

Käesoleva lõputöö kontekstis nimetab autor üliõpilaste mobiilsust ehk õpirännet ühe kõrgharidusastme sees erinevates riikides asuvate partnerülikoolide vahel ja õpirände perioodiks on mingi kindel periood.

Ülikoolid on välja töötanud erinevaid strateegiaid, et kaasaegsest rahvusvahelisest keskkonnast kasu saada ja üliõpilasi mobiilsusesse kaasata. Üliõpilaste kaasamiseks on loodud ingliskeelsed kraadiõppe programmid ning partnerlussuhted teiste riikide õppeasutustega, et pakkuda erinevaid akadeemilisi programme, arendada uurimisprojekte ja teha mitmel viisil koostööd. (Altbach, Reisberg & Rumbley, 2009, lk 9)

Õpiränne on üliõpilaste võimalus õppida välismaal samal ajal, kui nad õpivad bakalaureuse- või kraadiõppes oma kodukoolis. Õpirändes osalemine võimaldab neil veeta integreeritud õppeperiood, mis võib ulatuda 6 kuust (üks semester) kuni 12 kuuni (õppeaasta) mõnes teises kõrgkoolis ja nad teevad seda Euroopa ainepunktisüsteemi (*European Credit Transfer System*, edaspidi- ECTS) ainepunktide eest (Bogdanoska Jovanovska, Neshkovska, Andonovska-Trajkovska, Blazeska Tabakovska & Kuzmanovska Tasetovikj, 2018, lk 136).

Kõrghariduse rahvusvahelistumine on suhteliselt uus, kuid populaarsust koguv nähtus. Viimaste aastate jooksul on Euroopa teadus- ja haridusprogrammid, eriti programm ERASMUS, aga ka teised teadusprogrammid, olnud tõukejõuks laiemale ja strateegilisemale Euroopa lähenemisviisile kõrghariduse rahvusvahelistumisel. (Euroopa Parlament, 2015)

Kõrghariduses globaliseerumine on üliõpilaste õpirände kaudu kasvanud märkimisväärselt viimase 40 aasta jooksul. Euroopas on kasvanud õpirändes osalemine ajavahemikus 2000–2010 ligikaudu 114%. Vastavalt Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, edaspidi OECD) andmetele oli 2000. aastal üliõpilaste koguarv väljaspool oma koduriiki kaks miljonit, seevastu 2012. aastal oli see arv neli ja pool miljonit, mis tähendab keskmist aastakasvu peaaegu seitse protsenti.

2013. aastal sihtasutuse Archimedese välja antud uurimusest selgus, et Eesti üliõpilaste õpirändes osalus kasvas õppeaastatel 1999/2000–2012/2013 keskmiselt 16% õppeaastas. Osalus Erasmuse programmi raames kasvas märkimisväärselt juba programmi teisel tegutsemisaastal. Õppeaastatel 2000/2001 kasvas osalus 39% ja pärast Euroopa Liiduga liitumist õppeaastatel 2004/2005 kasvas osalus 46% (Kaelep *et al.*, 2013, lk 11). 2011–2012 õppeaastatel oli Eesti Erasmus programmi raames osalevate riikide hulgas kuuendal kohal. Perioodil 2014–2016 on õpirändes osalenute arv õppejõudude õpirände tõttu 14%, kuid õpirändes osalenud üliõpilaste protsent pole kasvanud. (KPMG Baltics OÜ, 2017, lk 8).

Akadeemiline mobiilsus on ülikoolide ja teaduse rahvusvahelisse haridusruumi integreerimise protsessi üks olulisemaid tegureid. Rahvusvaheline üliõpilaste mobiilsus on tõlgendatud kui üliõpilaste liikumine, kes ajutiselt ületavad koduriigi piiri, et saada ebakindla töömaailma tingimustes paremat haridust või kutsealaseid võimalusi. (Cao, Hirschi & Deller, 2012).

Ülikoolid on alati olnud rahvusvahelised õppeasutused koos rahvusvaheliste üliõpilaste ja õppejõududega. Rahvusvahelistumine on omandanud kõrghariduse uurimises suure tähtsuse (Lumby & Fosket, 2016), sest eeldatakse, et rahvusvahelistumine on üks peamisi

kõrgharidust mõjutavaid jõude, mis muutub vastavalt 21. sajandi väljakutsetele töö- ja õppekorralduse osas (Knight, 2014), näiteks distantsõppe tõttu.

Nõudlus kõrghariduse järele on muutunud riikidevaheliseks ning õpirändest on saanud investering (Van Mol, Caarls & Souto-Otero, 2020, lk 1–27), mis tuleb kasuks nii üksikisikutele, asutustele, organisatsioonidele kui ka ühiskonnale panustades majanduskasvu ning tagades võrdõiguslikkuse, jõukuse ja sotsiaalse kaasatuse Euroopas ja mujal. Inimesed otsivad riikidevaheliselt seda, mida nad koduriigis ei leia, näiteks uusi teadmivaldkondi ja suuremat tunnustust. (Tarrant, Stoner, Borrie, Kyle & Moore, 2011)

Välismaal õppimine toob paratamatult palju kasu kõigile protsessis osalevatele sidusrühmadele. Kasusid saab analüüsida kahel tasandil:

- Maailmatasand (horisontaalselt): üliõpilased, päritoluriigid, asukohariik ja kolmandad riigid
- Riigi tasand (vertikaalselt): päritoluriik, ülikoolid ja üliõpilased. (Knerr, Tlatlik & Xi, 2010, lk 2)

Teichler & Janson (2007, lk 492) uuringute põhjal ajutised õpingud mõnes teises Euroopa riigis on jäänud Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest pärit üliõpilaste jaoks erakordseks ja kõrgelt tasustatud kogemuseks. Vahetusprogrammid suurendavad lõpetajate tööalast konkurentsivõimet, võimaldades neil osaleda rahvusvahelises koostööprojekti, ilma et oleks vaja oma õpinguid pikendada. (James, 2013, lk 5)

Lepori (2016) sõnastab üheks õpirände eesmärgiks kõrgkoolide kvaliteedi parandamist vahetusõpilaste näol ning piirkondlikul tasandil võib üliõpilaste kaasamine suurendada tööjõus olemasolevat kõrgelt kvalifitseeritud inimkapitali hulka ning mängida olulist rolli piirkondlikus arengus ja majanduskasvus (Barrioluengo & Flisi, 2011, lk 3–4).

Lühiajalises perspektiivis maksavad üliõpilased sageli õppemaksu ja panustavad oma elamiskulude kaudu kohalikku majandusse. Pikas perspektiivis integreeruvad nad tõenäoliselt siseriiklikele tööturgudele, soodustades teadmiste loomist, innovatsiooni ja majandustegevust ning aitavad kaasa ka äriõrgustike loomisele oma kodu riigiga. (Gerard & Sanna, 2017).

Kultuuridevaheline kohanemine ja kompetents on õpirände ja rahvusvahelistumise peamisi eesmärke. (Beine, Romain & Ragot, 2014)

Odaži, Wallini ja Kedziori (2015, lk 12–13) uuringu tulemused näitasid kolme kõige olulisemat aspekti, mida sisaldab kultuuridevaheline kompetents:

- välised parameetrid ehk koostöö, kommunikatsioon, kultuuridevaheline harmoonia.
- suhtumine ehk sallivus, lugupidamine, avatus.
- teadmised ehk kultuuridevaheline teadlikkus, teiste inimeste maailmavaate mõistmine, kultuuridepõhised teadmised.

Õpirändes osa võtnud üliõpilased juhivad tähelepanu, et välismaal õppimine aitab suuresti kaasa nende isiklikule arengule, ülemaailmsete suhete mõistmisele, keeleoskuste ja kultuuridevaheliste erinevuste vastu. (Maharaja, 2018, lk 18). Behrndt & Porzelt (2012) leiavad samuti, et õpiränne aitab hoogsalt arendada kultuuridevahelist pädevust, et toime tulla erineva kultuuritaustaga inimestega ning hakkama saada rahvusvahelises keskkonnas.

Antud alapeatüki kokkuvõtteks võib öelda, et kõrghariduse rahvusvahelistumine on suhteliselt uus, kuid lai ja mitmekülgne nähtus ning see on eriti oluline ülikoolide ja teaduse rahvusvahelisse haridusruumi integreerimise protsesse. Kuigi populaarsus õpirände vastu on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud ning mitmete uuringute kohaselt selgub, et õpiränne aitab hoogsalt arendada erinevaid pädevusi, osaleb õpirändes suhteliselt vähe üliõpilasi. Järgmine alapeatükk annab ülevaate kultuuridevaheliste erinevustest õpirände käigus, takistustest ja motivatsiooniteguritest.

1.2. Õpirändega kaasnevad kultuuridevahelised erinevused, takistused ja tõmbetegurid

Et suhtlemise üks peamisi eesmärke on üksteise mõistmine, on kultuuridevaheliste konfliktide ja arusaamatuste tekkeks palju põhjuseid. Isegi suhtlemine enda kultuuri esindajatega võib põhjustada palju ettenägematuid raskusi ja arusaamatusi vanuse,

sotsiaalse staatuse, huvide, poliitiliste ja majanduslike eelistuste erinevuste tõttu (Asotie, 2019).

Kultuuridevaheliste teadmiste suurendamise kaudu omandavad õpilased pädevused ja kultuuridevahelised oskused, mis on vajalikud selleks, et end paremini ette valmistada suhtlemiseks erineva kultuuritaustaga inimestega (Yang, Webster & Prosser 2011, lk 5). Esmalt, et käsitleda, millised kultuuridevahelised takistused esinevad õpirände jooksul, tuleb lugejal mõista, mida täpsemalt kujutab endast kultuuridevahelisuus.

Kultuuridevaheline kompetents ilmneb olukorras, kus erineva taustaga inimesed suhtlevad omavahel (Gregersen-Hermans, 2017, lk 8). Kultuuridevaheline teadlikkus tõdeb, et inimesi kujundab nende endi kultuuriline taust, mis mõjutab, kuidas inimesed ümbritsevat maailma tõlgendavad ning kuidas nad ennast tajuvad ja teistega suhestuvad. See tähendab, et sageli vaadeldakse teiste inimeste käitumist ja eeliseid enda kultuuristandardite prisma kaudu. Kultuur ise on eluviiside, sealhulgas käitumisnormide, keeleliste väljendite, suhtlusstiilide, mõttemallide ja veendumuste summa. (Jandt, 2004, lk 626)

Kultuuriuuriija Geert Hofstede toob välja 4 põhilist faktorit, mille alusel saab eristada kultuure:

- Distant võimust, mis tähendab, millisel määral võimuhierarhia kutsus esile võimust distantseerumist.
- Ebamäärasuse taluvus, mis väljendub, kuidas ja kui palju püütakse hoiduda ebamääraolukordadest.
- Individualism ja kollektivism, mis osutab, millisel määral töös või teiste probleemide lahendamisel on esiplaanil inimese või grupi tegevus
- Maskuliinsus, mis näitab, kui võrd kultuuris domineerivad maskuliinsed käitumisjooned, näiteks sõltumatus või kõrge saavutusvajadus. (Hofstede, 1980)

Kultuurilised erinevused võivad tuleneda, mis tahes aspektide kombinatsioonist, sealhulgas rassilistest, etnilistest, sotsiaalmajanduslikest, usulistest ja rahvuslikest erinevustest (Vallera, Thorpe & Kleintop, 2019). Inimesed või grupid, kellel on arenenud kultuuridevaheline pädevus, suudavad konkreetses olukorras leida ühised eesmärgid ja lahendused kultuuridevaheliste teadmiste kaudu. (Spitzberg & Changnon, 2009, lk 2)

Esmalt, sattudes võõraste kultuuri tundub kõik täiesti uus. Huvitavad vaatamisväärsused, eksootiline loodus, ainulaadsed inimesed ja huvitav toit kutsuvad esile imetlust ja uudishimu. Kuid järk-järgult hakkavad aja jooksul ilmuma takistused, mis mõjutavad igapäevaseid tegevusi ja meeleolu (teistsugune toit, tööotsingud jms). Ka rassism ja stereotüübid välistudengite kohta on endiselt olemas ja sellega peaksid vastuvõtavad õppeasutused arvestama üliõpilaste vastuvõtmisel. (Wu, Garza & Guzman, 2015, lk 2)

Kultuurišoki peamiseks põhjusteks Barna (1982) järgi on järgmised suhtluskõkked:

- Keelebarjäär – keel ei hõlma enda alla ainult sõnavara ja grammatikat, vaid sisaldab ka teadmist kuidas, mida ja miks öelda
- Mitteverbaalne käitumine- inimene on omane oma koduses kultuuris kindel mitteverbaalse käitumisele, mida teises kultuuris võib hoopis teisiti tõlgendada.
- Stereotüübid- loetakse peamiseks takistuseks kultuuridevahelises suhtlemises. Inimene püüab sobitada inimesi mustritesse, mis tuginevad tema eelneval kogemusel ning lükkab kõrvale kõik tõlgendused, mis tema ootustega kokku ei lähe.
- Väärtushinnangud- inimesel on tihti kalduvus pidada teiste kultuuri esindajate käitumist heaks või halvaks ja seda oma kultuuri väärtushinnangutest lähtuvalt.
- Stress- otseloomulik ja tüüpiline kultuuridevahelises suhtluses, sest iga uus kogemus võib kaasa tuua stressi ning igal inimesel on stressitaluvus erinev.

Tegurid, mis mõjutavad üliõpilaste otsuseid välismaale õppima minna, on erinevad ja neid pole kirjanduses palju uuritud. Antud teema piiratud uuringud viitavad, et üliõpilase kavatsust õppida välismaal võivad mõjutada mitmed reaalsed või tajutud tegurid (Phang, 2013, lk 15). Samuti leiab ka Beech (2017, lk 285), et üliõpilaste otsuste langetamine on väga keeruline protsess ja nende mobiilsusega on seotud palju erinevaid tegureid.

Samad tegurid, mis võivad mõjutada ühte üliõpilast välismaale õppima minna, võivad mõjutada teist üliõpilast pigem loobuda välismaal õppimisest. Faktorid, mis panevad ühe potentsiaalse üliõpilase ületama välismaal õppimisega seotud tegelikke või tajutavaid probleeme, võivad panna teise potentsiaalse välismaal õppiva üliõpilase pidama samu tegureid ületamatuteks. (Deviney, Vrba, Mills & Ball, 2014, lk 2)

31 Euroopa riigi õpilasvahetuse andmeid uurinud Van Bouwel ja Veugelers (2013, lk 23) leidsid, et kraadiõppurite jaoks on koduriigis haridusevõimaluste puudumine oluliseks motivatsiooniteguriks õpirändes osalemiseks. Samuti Bessey (2012) uuring Saksamaal näitas, et üliõpilaste ränne toimus kahel tingimusel: a) haridusasutuste puudumine päritoluriigis ja b) ränne üliõpilasviisaga võimaldab viibida vastuvõtvas riigis, et vältida madalat sissetulekut päritoluriigis. Respondendid jagasid oma arvamust, et nende riigi halb palgastruktuur suurendab õpirännet ning tagab ka üliõpilaste viibimise vastuvõtvas riigis pärast hariduse omandamist.

Robertson (2013) sõnul on õpiränne võimalus ületada kohalikke tõkkeid hariduse või rahaliste püüdluste realiseerimiseks, sotsiaalse mobiilsuse saavutamiseks teatud ametialade koolituste kaudu. Sarnaselt märgib ka Gribble (2008: 35–36), et vähearenenud kõrghariduse infrastruktuur, julgustab neid üliõpilase õpirändest osa võtma, kes on võimelised otsima võimalusi mujal kui kodus.

Haridusasutuse mainet ja kvaliteeti peetakse oluliseks motivatsiooniteguriks. Mitmete uuringute tulemused näitavad, et enamikul osalejatest pole konkreetset ülikooli eelistust, vaid nende jaoks on olulisemad taskukohased kulutused ning ülikooli hea maine (Javed, Zainab, Zakai & Malik, 2019, lk 283). Ka Findlay jt (2012) leiab oma uuringutes kinnituse, et üliõpilased on veendunud, et nende edasine karjäär sõltub nende hariduse kvaliteedist ja õppeasutuse mainest konkreetses riigis või konkreetses asutuses, kus nad otsustavad õppida. Üliõpilased võrdlevad kvaliteedivahet ülikoolide edetabelite kaudu. Arvatakse, et akadeemiline kvaliteet kiirendab üliõpilaste mobiilsust, kuna arengumaadest pärit üliõpilased liiguvad perspektiivide pärast arenenud riikidesse (Perkins & Neumayer, 2014, lk 246-259).

Mõned varasemad uuringud on samuti kinnitanud, et siseriiklike ja välismaiste haridusasutuste kvaliteedi tajutud erinevused on üks teguritest, mis motiveerib üliõpilasi välismaale minema (Aslanbeigui & Montecinos, 1998; Szelényi, 2006). Phang (2013: 18) leidis, et üliõpilaste otsust mõjutavad ka mõned isiklikud tegurid, milleks on õppeedukus, etniline kuuluvus, sugu, vanemate osalus ja rahalised piirangud.

Rahvusvahelise haridusuuringu ajakirja põhjal selgus, et takistused, mis selgelt iseloomustavad õpirändes osalejaid ja mitte osalejaid, hõlmavad enda alla selliseid faktoreid nagu: huvipuudus, kodusuhted ja vähemal määral ka keeleprobleemid. (Beerkens, *et al.*, 2016, lk 2). Rahvusvahelise üliõpilaste uuringust EUROSTUDENT (2016) samuti selgub, et üks takistustest, mida üliõpilased, kes ei kavatse välismaale õppima minna, hindavad kõige rohkem, on perekonnast eraldumine. Samuti toodi esile selliseid aspekte nagu koduriigis tasulise töökoha kaotamine, täiendavad rahalised raskused ja keeruline integreerumine õpirändest tagasitulekul koduõppeprogrammi. (Hauschildt, Gwosć, Netz & Mishra, 2016)

Stroud (2010) uuringutest selgub, et negatiivselt mõjutavad üliõpilase otsust ainepunktide ülekandmise raskused, õppejõudude/ülikooli toetuse puudumine, üliõpilase vanus ja erivajadused. Glasgow ülikool (2007–2010) töötas välja nimekirja üliõpilaste mobiilsust piiravatest teguritest, mis samuti leidis kinnituse, et peamisteks tõuketeguriteks on välismaal elamise lisakulud ja ülikooli või muude väliste allikate rahalise toetuse puudumine; võõrkeele oskamatus; kolimisega seotud häired; ainepunktide ülekandmine; soovimatus lahkuda oma "mugavustsoonist".

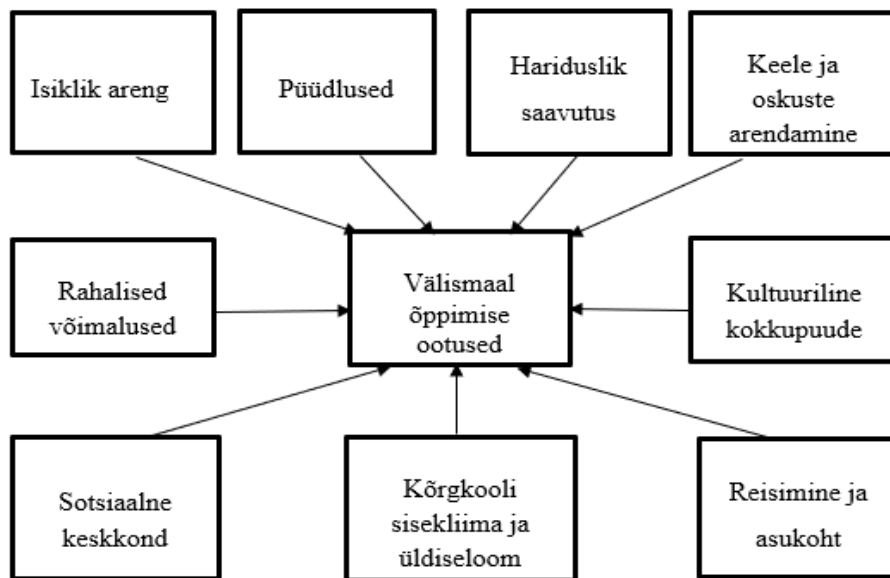
Täiendavaid takistusi seostas Albien jt (2021) õppemeetodite, programmide sisu, võõrkeeleõppe, piiratud akadeemilise toe ja suure töökoormusega. Mainiti ka psühholoogilisi tõkkeid, nagu hirm uute kohtade ja sotsiaalsete kontaktide loomise ees. Rumbley (2011, lk 13) uuringu kohaselt osutusid takistusteks ka teabe puudumine õppekavade ja õppeprogrammide kohta, viisa ja sisserändeküsimused ning ebakindlus välismaal saadud diplomi kehtivuse osas koduriigis.

Õppimine välismaal on oluline ülemaailmne tegevus, mida üliõpilased saavad kasutada, et ennast ja ümbritsevat suuremat maailma paremaks muuta. Andersoni (2007) välismaal õppimise mudel ja välismaal õppimise üliõpilaste ootuste mudel annavad kaks raamistikku, kuidas õpilased otsuseid langetavad ja mida nad ootavad välismaal õppides. Sõltuvalt õpilasest mõjutavad mõned komponendid mudeli teisi komponente. Näiteks võivad õpilase rahalised võimalused mõjutada tema asukohta ja võimalust reisida.

Üliõpilaste otsustusprotsessid välismaal õppimiseks on põimunud ja peegeldavad ootusi välismaal õppimiseks. Üliõpilaste ootused välismaal õppimisele on sama erinevad kui

välismaal õppimise otsustusprotsessis osalemise tegurid. Tegurid, mis mõjutavad üliõpilasi osalema välisõppes, on otseselt seotud nende ootustega välismaal õppimise kogemusele. (Ibid)

Andersoni välismaal õppimise ootuste mudeli komponendid on asukoht ja reisimine, hariduslik saavutus, sotsiaalne keskkond, kõrgkooli sisekliima ja üldiseloom, isiklik areng, rahalised võimalused püüdlused, kultuuriline kokkupuude ja keele arendamine (vt joonis 1). (Ibid)

Joonis 1. Välismaal õppimise ootuste mudel (Anderson, B. D, 2007)

Käesoleva peatüki teoreetilistest käsitlustest lähtuvalt saab järeldada, et tegurid, mis mõjutavad üliõpilaste otsuseid välismaale õppima minna, on erinevad ja neid pole kirjanduses palju uuritud. Samad tegurid, mis võivad mõjutada ühte üliõpilast välismaale õppima minna, võivad mõjutada teist üliõpilast pigem loobuda välismaal õppimisest. Samuti on eriti oluline valmistada end ette kultuuridevahelisteks erinevusteks, sest need võivad tuleneda mis tahes aspektide kombinatsioonist. Järgmine peatükk annab ülevaate üliõpilaste oskuste ja pädevuste arengust õpirände käigus.

1.3. Üliõpilaste pädevuste areng õpirände käigus

Erineva teemakohase kirjanduse ja mitmete uuringute põhjal võib järeldada, et noored omandavad õpirände käigus palju erinevaid pädevusi ja oskusi, mis aitab neil tulevikus hakkama saada erinevates kultuurides ja eluvaldkondades.

Lisaks õpirände käigus omandatud ainepunktidele selgus Euroopa Komisjoni (2015) uuringu kohaselt, et õpiränne annab ülipilastele mitmesuguseid eeliseid nende hariduse, keele ja kultuuriteadmiste osas. Üliõpilastest, kes omandavad hariduse välismaal, saavad kvalifitseeritud, avatud mõtlemisega, kompetentsed spetsialistid. Selles suunas märgib Sursock (2015, lk 13), et rahvusvahelistumisel on oluline mõju õppeprotsessi arengule ja parendamisele.

Osalemine rahvusvahelistes üliõpilaste mobiilsusprogrammides võimaldab omandada palju laiemat ja intensiivsemat haridus- ja sotsiaalset kogemust, millel on tugev mõju järgnevale ametialasele karjäärile (Wei, 2013). Pealegi hõlmab õpilaste areng õpirände ajal ka teatud oskuste omandamist, mis vastavalt Eurobaromeetri uuringule (2010, lk 6) on: oskus töötada meeskonnas, arvutioskus, valdkonnapõhised oskused, suhtlemisoskus, oskus uute olukordadega kiiresti kohaneda ning analüüsi- ja probleemilahendusoskuste omandamine.

Williams (2005, lk 368–369) märkis, et õpirändes osalenud üliõpilased võrreldes teiste eakaaslastega avaldavad kõrgemat kohanemisvõimet, sallivust ja empaatiat teiste kultuuride vastu. Üliõpilased märkavad endas julgust ja suutlikkust suhelda inimestega teistest kultuuridest ning mõistavad põhjalikumalt vastuvõtva riigi traditsioone, sotsiaalseid ja majanduslikke küsimusi (Hadis, 2005, lk 62). Õppimine välismaal on väljakutse, kus inimene puutub kokku erinevate psühholoogiliste takistustega, sh ka depressiooniga, kuid teiselt poolt on välismaal õppimine võimalus ennast proovile panna erinevates olukordades, millega üliõpilane ei puutu kokku oma kodulinnas ja oma haridusasutuses. (Ingraham & Peterson 2004, lk 93)

Brachti, Engel, Janson, Over, Schomburg & Teichler (2006, lk 17) uuringu tulemused on samut näidanud, et võrreldes mittemobiilsete üliõpilastega suurendab mobiilne üliõpilane märkimisväärselt sotsiaalseid ja juhtimispädevusi. Erinevalt õpilastest, kes pole kunagi õpirändes osalenud, demonstreerivad mobiilsed õpilased, et kogu nende lähenemine õppimisele, karjäärile ja elule üldiselt muutub oluliselt õppeprotsessis omandatud väärtuslike kogemuste tõttu. (Kuzmanovska Tasetovikj, 2017)

Tänapäeval on aina rohkem ettevõtteid, mis globaliseeruvad tänapäevases muutuv asukeskkonnas ning seetõttu suureneb oluliselt ka vajadus mitmekultuurilise tööjõu vastu. Mobiilsusprogrammides osalevad üliõpilased on oma välismaal saadud kogemustega üldiselt väga rahul. Mis veelgi olulisem, kogemus vastuvõtvast ülikoolis kolmanda taseme hariduse ajal võib pöörduda oluliseks aspektiks tulevasele tööandjale vajalike tööalaste oskuste omandamisel. (Engel, 2010)

Töö leidmise ja töökohal edu saavutamiseks on vaja arendada kultuuridevahelist kompetentsi ning õpirändes osalemine annab väärtuslikke oskusi selle osas (Dadfar, 2001, lk 5). Samuti kinnitab ka Euroopa Komisjoni (2014) poolt läbiviidud uuring, et Erasmuse programmis osalenud üliõpilaste seas ainult kaks protsenti vajasis rohkem kui aasta aega tööotsingute jaoks, mis on kaks korda vähem kui programmis mitte osalenud ülikooli üliõpilaste seas (Euroopa Komisjon, 2014).

Ülikoolid edendavad sotsiaalset kaasatust, pakkudes üliõpilastele võimalust pääseda kõrgematele haridustasemetele ning aitavad mõista, mida iga üliõpilane võib saavutada, andes asjakohaseid hinnanguid üliõpilaste oskuste ja teadmiste osas. Erasmuse tudengitel ja vahetusüliõpilastel on võimalus omandada sügavamaid teadmisi kohalikust kultuurist ja traditsioonidest, elades vastuvõtvast riigis koos teiste üliõpilastega. Samuti õppekava väliselt arenevad sellised oskused nagu oskus töötada rühmades, juhtimine, protsessijuhtimine, loovus, globaalne ja multidistsiplinaarne lähenemine ning kõik need oskused on olulised tulevastele tööandjatele. (Confalonieri, Avezzu, Miano & Veronese, 2016).

Kvaliteetse õpirände programmi lisandväärtuseks on see, et kvaliteetne mobiilsusprogramm arendab vähemalt kuut pädevust (pehmed oskused), mis on valitud ModESi 22 oskuse loendist:

- isiklik (õpioskused, kutse-eetika, eneseteadlikkus, stressitaluvus, pühendumus, elutasakaal, loovus / uuenduslikkus);
- sotsiaalne (suhtlemine, meeskonnatöö, kontaktvõrgustik, läbirääkimised, konfliktide juhtimine, juhtimine, kultuuri kohanemisvõime);
- sisult sõltuv / meetoodiline (kliendile / kasutajale orienteeritus, pidev täiustamine, muutustega kohanemine, tulemustele orienteeritus, analüüsi oskus, otsuste tegemise, juhtimisoskus, uurimis- ja teabehalduse oskus). (Cinque, 2014, lk 70)

Kokkuvõtvalt saab öelda, et õpirände käigus omandavad üliõpilased palju erinevaid pädevusi ja oskusi, mis aitab neil tulevikus hakkama saada erinevates kultuurides ja eluvaldkondades. Samuti lähtuvalt teoreetilistest käsitlustest õpirändes osalenud üliõpilastel on hulgaliselt eeliseid nende õpilaste ees, kes õpirändes osa ei võta. Õppimine välismaal on väljakutse, kus inimene puutub kokku mitmete takistustega, kuid teiselt poolt on see ainulaadne võimalus ennast proovile panna erinevates olukordades, millega üliõpilane ei puutu kokku oma kodulinna ja oma haridusasutuses.

2. ÕPIRÄNNET MÕJUTAVATE TEGURITE UURING TARTU ÜLIKOOLI PÄRNU KOLLEDŽI ÜLIÕPILASTE SEAS

2.1. Üliõpilaste õpirände võimalused ja statistiline ülevaade Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis aastatel 2014–2020

TÜPK pakub üliõpilastele erinevaid võimalusi välismaal õppimiseks vahetusüliõpilasena ja selleks on loodud ka igale õppekavale mobiilsusmoodul, kuid õpirände programmides, mis on seotud üliõpilasvahetusega välisülikoolidesse, osaleb ühel õppeaastal kokku neli kuni viis üliõpilast, samas TÜPK-s õpib kokku umbes 600 üliõpilast. Seega, saab öelda, et TÜPK üliõpilaste arv üliõpilasvahetusel osalemises on olnud siiani vähene. Kolledžis on pööratud vähesele osalusele õpirändes tähelepanu, kuid varasemalt pole õpirännet ning osalemist mõjutavaid tegureid lõputöö raames uuritud.

TÜPK-s saab valida erinevate programmide ja koostöövõrgustike vahel ning samuti pakutakse erinevaid stipendiume lühiajalisteks välissõitudeks konverentsi või seminari külastamiseks või uurimisteamiga seotud uuringu läbiviimiseks, näireks:

- TÜPK Erasmus+ partnerülikoolid (Erasmus+ programmi Euroopa-sisene õpiränne)
- TÜ partnerülikoolide lepingud
- Välisriikide stipendiumid
- Üliõpilasvahetuse võrgustik AEN (*Australian – European Network*, edaspidi- AEN)
- Üliõpilasvahetuse võrgustik MAUI (*Mid-American Universities International*, edaspidi- MAUI)
- Üliõpilasvahetuse võrgustik ISEP (*International Student Exchange Programs*, edaspidi- ISEP)
- Dora Pluss stipendiumiprogramm
- Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm

Järgnevalt antakse lühiülevaade erinevate programmide kohta, mida TÜPK üliõpilased saavad kasutada. Kõige enam on ülikoolis kasutatud Erasmus+ programmi Euroopa-sisene õpiränne (vt joonis 2), mis pakub rahvusvahelise koostöö ja õpirände võimalusi nii üliõpilastele, õppejõududele, kõrgkoolide töötajatele kui ka kooliõpilastele, õpetajatele, kutseõppeasutuste õppuritele, vabatahtlikele jne.

Paljud tegevused, sh Euroopa-sisene õpiränne kõrghariduses, on kättesaadavad programmi riikidele (kõik Euroopa Liidu riigid, lisaks Island, Norra, Liechtenstein, Türgi, Põhja-Makedoonia Vabariik ja Serbia). Euroopa-sisene õpiränne kõrghariduses võimaldab üliõpilasel näiteks õppida vahetusüliõpilasena partnerkõrgkoolis või sooritada välispraktika Euroopas. (Erasmus+ programmi Euroopa-sisene õpiränne, 2021)

Üliõpilasvahetuse korraldamiseks on TÜ akadeemilised üksused, sealhulgas ka TÜPK sõlminud partnerlepingud erinevate kõrgkoolidega Euroopas. TÜPK on sõlmitud ca 40 partnerlepingut. Euroopa-sisene õpiränne võimaldab üliõpilasel õppida oma õppevaldkonna partnerkõrgkoolis, seda kasvõi mitu korda ülikooliõpingute jooksul (kokku 12 kuud). Partnerülikoolidega on kokku lepitud õppevaldkond, milles üliõpilaste õpirännet korraldatakse, õppeaste ja osalevate üliõpilaste maksimaalne arv õppeaastas. (Pärnu kolledži Erasmus+ partnerülikoolid, 2021)

Tartu Ülikoolil on üle 70 partnerülikooli umbes 30 erinevast riigist, kellega on sõlmitud kahepoolsed akadeemilised üleülikoolilised koostöölepingud üliõpilaste ning teadlaste/akadeemilise personali vahetuseks. Koostöölepingutega hõlmavad kõiki TÜ valdkondi ja institutsioone. Partnerülikoolidesse vahetusõppesse minemisel on enamusel ülikoolidel tagatud tasuta õpe ja stipendium välisülikoolis. (Üliõpilasvahetus partnerülikoolide ja võrgustikega, 2021)

Üliõpilasvahetus AEN võrgustikku kuuluvate ülikoolidega toimub Utrechti koostöövõrgustiku raames. AEN võrgustikku kuulub kuus Austraalia ülikooli: Griffithi ülikool Queenslandis, Western Sydney ülikool Sydneys, Central Queensland University, Edith Cowani ülikool Perthis, Tasmania (UTAS) ülikool ning Wollongong (UOW) ülikool. Antud võrgustiku ülikoolidesse on vahetusüliõpilastele on välisülikoolis tagatud

tasuta õpe (stipendium puudub), see tähendab, et kõik muud kulutused, mis kaasnevad õpirändega, tuleb üliõpilasel endal katta. (AEN-iga Austraaliasse, 2021)

Üliõpilasvahetus MAUI võrgustikku kuuluvate ülikoolidega toimub Utrechti koostöövõrgustiku raames. MAUI võrgustikku kuulub 18 USA ülikooli peamiselt kesklaäne osariikidest. Ülikoolide seas on Tulsa ülikool Oklahomas, Kansase osariigi ülikool, Nebraska ülikoolid Kearney's ja Omaha's jt. Programmile saavad kandideerida kõikide erialade rakenduskõrgharidus-, bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilased. Vahetusüliõpilastele on välisülikoolis tagatud ainult tasuta õpe, see tähendab, et kulutused majutusele, toidule, reisile, viisale ning õppematerjalidele tuleb üliõpilasel endal kanda. (MAUI-ga Ameerika Ühendriikidesse, 2021)

ISEP on ülemaailmne ülikoolide vaheline üliõpilasvahetuse korraldamise võrgustik, milles on üle 320 ülikooli. Pooled ISEP-i ülikoolid asuvad Ameerika Ühendriikides. Eestist kuulub ISEP-isse Tartu Ülikool. ISEP-exchange on üliõpilasvahetuse programm, mille raames on tagatud tasuta õpe, toitlustus ja majutus. (ISEP - International Student Exchange Programs, 2021)

Lisaks, TÜ magistrantidel on võimalus taotleda toetust õpirändeks või praktikaks ka erinevatest stipendiumiprogrammidest, nendeks on näiteks magistrantidele mõeldud Dora Pluss ja Kristjan Jaagu stipendiumid.

Dora Plussil on neli alategevust, millest üks on noorteadlaste ja magistrantide õppe- ja teadustöö lühijalaine toetamine. TÜ magistrantidele on võimalik viia ellu tegevusi (kuni 30 päeva), mis on seotud Eestis õppimise ja töötamise võimaluste välismaal tutvustamisega, turundusstrateegiate läbiviimisega, välisüliõpilaste Eestisse õppima asumise toetamisega, praktika- ja töövõimaluste loomisega siin õppivatele välisüliõpilastele ja lõpetajatele ning koolitamise ja valdkondlike uuringute läbiviimisega. (Dora Pluss, 2021)

Kristjan Jaagu puhul saab välja tuua kolm erinevat kategooriat: kraadiõpe välismaal, välisõpingute stipendium, välislähetuste stipendium. Kristjan Jaagu välisõpingute stipendiumiga toetatakse ühe kuu kuni aasta pikkuseid magistri- ja doktoriõppe tasemel välisõpinguid tunnustatud väliskõrgkoolide ja -teadusasutuste juures.

Stipendiaatideks võivad olla Eesti kõrgkoolide magistrandid ja doktorandid, kes soovivad osa õpingutest välismaal läbida. Stipendiumi võib kasutada õppetöös ja praktilisel osalemiseks. Stipendiumi on võimalik saada kaks korda õppeastme jooksul, arvestades, et ühe õpirände minimaalne kestvus on 31 päeva ning kokku on stipendiumi võimalik taotleda maksimaalselt 12 kuuks. (Kristjan Jaagu stipendiumid, 2021)

Eelpool tutvustatud õpirände programme ja stipendiume saavad taotleda ka kõik TÜPK üliõpilased ja aastate lõikes on seda ka tehtud. Vahetusüliõpilasena arvestatakse TÜ üliõpilasel välismaal sooritatud õppetööd siinsete õpingute osana ning ülikooli lõpetades on ka lõpudokumentidel õpirände info kirjas.

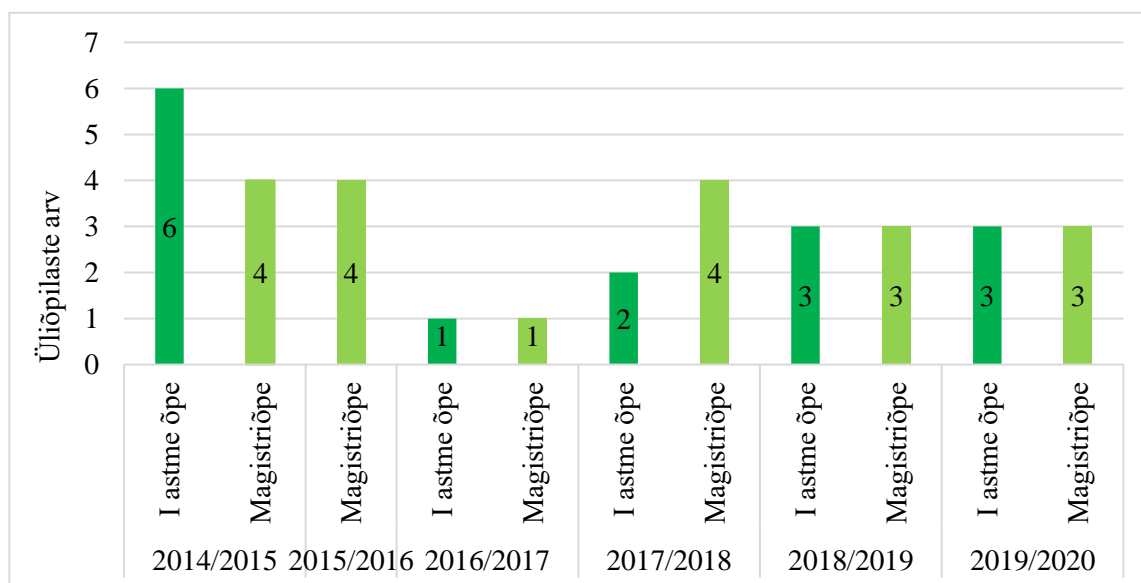
Tartu Ülikooli statistika andmelaua andmete järgi saab arvuliselt välja tuua, kui palju üliõpilasi on õpirändest osa võtnud aastatel 2014–2020. Järgnevalt antaksegi ülevaade TÜPK üliõpilaste õpirändest, andmed põhinevad ainult üliõpilasvahetusel välisülikooli, andmete hulka ei ole arvestatud välispraktikat.

TÜ statistika andmelaua kohaselt 2014/2015 aastal osales õpirändes TÜPK tudengitest 10 üliõpilast (joonis 2). Enamik osalenutest olid esimese astme õpe tudengid. Üliõpilased jaotusid järgmiselt: heaolu- ja spaatenuste disain ja juhtimine (edaspidi-WS) kaks üliõpilast), teenuste disain ja juhtimine (edaspidi-TDJ) 2 üliõpilast, ettevõtlus ja projektijuhtimine (edaspidi-EP) 2 üliõpilast, turismi- ja hotelliettevõtlus (edaspidi-TH) kolm üliõpilast, sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korraldus (edaspidi-SR) üks üliõpilane. Suurem osa üliõpilastest osalesid õpirändes ilma lisafinantseeringuteta ning õpirände kestvus oli kõikidel osalejatel 3–6 kuud. Üliõpilased osalesid õpirändes selliste programmide ja koostöö võrgustike raames nagu Erasmus+ programm, Utrechti võrgustik ja teised programmid (vt joonis 3).

Õppeaastal 2015/2016 osales õpirändes oluliselt vähem üliõpilasi. Kõik tudengid olid magistriõppe heaolu- ja spaateenuste disaini ja juhtimise eriala tudengid ning osalesid õpirändes tasuliselt. 2016/2017 aastal osales magistriõppeastme tudengeid ja esimese astme õpe tudengeid võrdselt. Mõlemad valisid õpirände raames programmi Erasmus+ ning läksid õppima Soome suurimasse rakenduskõrgkooli Haaga-Helia University of Applied Sciences. 2017/2018 oli enamik (neli üliõpilast) õpirändes osalenutest

magistrandid. Magistrantidest kolm olid rahvusvahelise õppekava tudengid, kes valisid õpirände raames Erasmus + programmi kestvusega 3–6 kuud.

Vastuvõtivateks kõrgkoolideks osutusid Soome rakenduskõrgkool Haaga-Helia, Saksamaa FH Westküste rakenduskõrgkool, Rootsis asuv Lundi Ülikool ja Portugali ESHTe (Estoril Higher Institute for Tourism and Hotel Studies). (TÜ statistika, 2021)

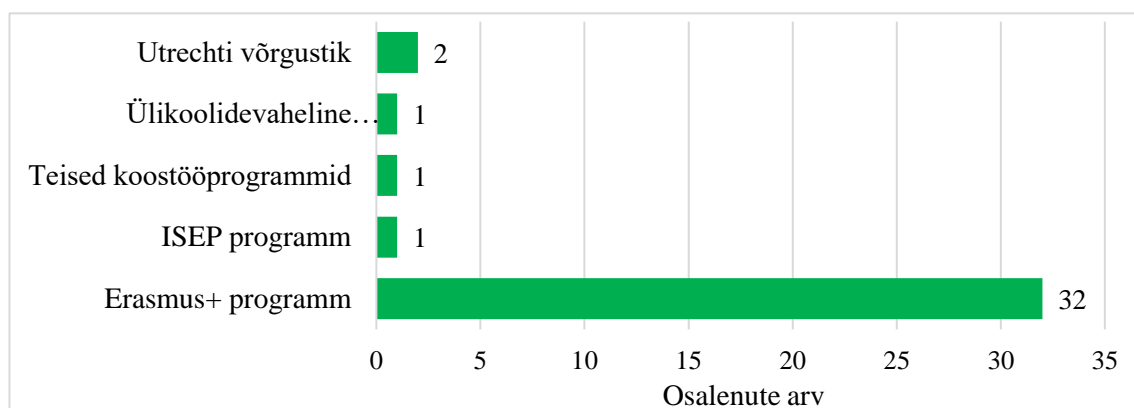

Joonis 2. TÜPK õpiränne õppeastmete lõikes aastatel 2014–2020. (TÜ statistika, 2021)

2018/2019 aastal osales kokku kuus tudengit. Rahvusvahelise õppekava magistriastme tudengid osalesid õpirände raames Erasmus+ programmis kestvusega 3–6 kuud ning vastuvõtivateks kõrgkoolideks said valitud TÜPK partnerülikoolid- Bergamo Ülikool Itaalias ja Jyväskylän kool Soomes. Teenuste disaini ja juhtimist õppiv magistrant valis samuti sihtkohaks Itaalia asuva Bergamo Ülikooli. Esimese astme õpe tudengid osalesid samuti 3–6 kuud lisafinantseeringuteta Erasmus+ programmis ning valisid vastuvõtivateks kõrgkoolideks Rootsi Lundi Ülikooli ja Soome Vaasa rakenduskõrgkooli.

Turismi- ja hotelliettevõtluse esimese astmeõppe tudeng valis õpirände raames Utrechti koostöövõrgustiku, mille kaudu sai tasuta õppima Austraalia Wollongongi ülikooli. 2019/2020 aastal jaotusid õpirändes osa võtnu magistrandid järgmiselt: WS (kolm üliõpilast), TH (kaks üliõpilast), SR (üks üliõpilane). Magistrantidest kaks läksid Erasmus+ programmi raames õppima Ungari Budapesti Metropolitan kõrgkooli ning üks läks õppima Ameerika Nebraska Wesleyan Ülikooli. Esimese astme õpe üliõpilased

läksid Erasmus+ ja ISEP programmide raames Hispaaniasse, Ameerikasse ja Belgiasse. (TÜ statistika, 2021)

Joonis 3. TÜPK õpirände raames kasutatud programmid ja koostöövõrgustikud aastatel 2014–2020.

Käesolevas peatükis andis autor ülevaate väljaminevast õpirändest välisülikoolidesse eristades õpetasemeid aastatel 2014–2020 TÜPK tudengite näitel. Autor koostas kirjeldavad joonised andmete kohta, mis programme või lepinguid õpirände raames kasutati ning mitu üliõpilast erinevatel õppeaastal osa võttis. Järgnevas peatükis toob autor esile tudengite seas läbi viidud uuringu meetoodika, tulemused, järeldused ja ettepanekud.

2.2. Ülevaade uuringu sisust, andmetöötlusmeetoditest ja valimi moodustamisest

Lõputöö autor viis läbi uuringu, tuginedes üliõpilaste mobiilsuse teoreetilistele lähenemistele ja lõputöö eesmärgile – uurida TÜPK üliõpilaste huvi õpirände vastu, sealhulgas selgitada välja põhjused ja tegurid, mis võiksid takistada ja soodustada välismaale õppima minemist.

Flanagan (2013) väidab, et teaduslik meetod on kõige efektiivsem võimalus tõdede avastamiseks maailma kohta, uute teooriate uurimiseks ja empiiriliste kinnituste teostamiseks. Käesoleva töö autor kasutas andmete kogumiseks kvantitatiivset meetodit küsitlust.

Kvantitatiivse uuringu andmed - näiteks turu suurus, demograafilised näitajad ja kasutajaeelistused annavad olulist teavet otsuste langetamiseks. Statistiline analüüs võimaldab uurimisandmetest tuletada olulisi fakte, sealhulgas eelistuste suundumusi ja erinevusi rühmade vahel. (Madrigal, D., & McClain, B. 2012).

Käesoleva töö autor arvestas TÜPK mitmekeelse keskkonnaga ning koostas küsimustiku eesti ja inglise keeles. Ankeetküsitluse kasuks otsustati peamiselt sellepärast, et soovitakse koguda informatsiooni paljudelt vastajatelt ning küsitlus andmekogumismeetodina osutus kõige otstarbekamaks vahendiks üliõpilaste seas. Üldkogumi moodustasid kõikide õppekavade (k.a. rahvusvahelised õppekavad) TÜPK üliõpilased, sealhulgas ka sessioonõppe üliõpilased ja magistriastme üliõpilased. Valimiks olid kõik TÜPK üliõpilased, kes vastasid ankeedile perioodil 12.03.–23.03.2021.

Küsitlust jagati alljärgnevate erialade tudengitega:

- Ettevõtlus- ja projektijuhtimine (EP)
- Turism- ja hotelliettevõtlus (TH)
- Sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korraldus (SR)
- Heaolu- ja spaateenuste disain ja juhtimine (Wellspa – WS)
- Teenuste disain ja juhtimine (TDJ)

Antud küsitlus „Õpirände populariseerimine Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži üliõpilaste näitel” koostati toetudes Andersoni (2007) mudelile. Autor otsustas tugineda just Andersoni välismaal õppimise üliõpilaste ootuste mudelile, sest see aitab autoril mõista TÜPK üliõpilaste otsuste langetamise põhjuseid ja ootuseid TÜPK-le õpirände korralduse parendamiseks.

Ankeetküsimustik koosneb 16 küsimusest, mille hulgas leidub nii suletuid kui ka avatud küsimusi. Käesoleva töö autor arvestas küsimuste koostamisel sellega, et küsimusi ei tohi olla väga palju ning küsimustik peab olema koostatud väga korrektselt, et vastajad mõistaksid üheselt selle sisu. Küsimustiku alguses paluti vastajatel märkida oma demograafilised andmed – vanus, sugu, eriala ja õppeaste. Järgnevalt paluti vastajatel hinnata õpirände kontekstis erinevate tegurite sobivust isiklikke väärtustega. Samuti paluti hinnata paluti hinnata õpirände mõju üliõpilaste õpingutele ja individuaalsele

arengule. Autor uuris, kust täpsemalt on vastajad õpirände kohta infot saanud ning millised tegurid takistavad/soodustavad õpirändest osa võtma ja kui tõenäoliselt kasutaksid nad seda võimalust oma õpingute ajal. Osade küsimuste vastamisel kasutatakse küsitluses ka Likerti skaalat, kus esitatakse erineva tugevusastmega väiteid, millest vastaja valib endale sobivama. Küsimused pakuvad vastustena valikvariante: 1 „ei nõustu”, 2 „pigem ei nõustu”, 3 „pigem nõustun”, 4 „nõustun täielikult” jt.

Käesoleva töö autor oli eetiline ning teavitas respondente uuringu sisust ja tagas vastajate anonüümsuse. Autorile ei edastatud vastajate nimesid ega muid kontaktandmeid, ning ühtegi vastust ei seostata konkreetse isikuga.

Uuringuprotsessi etapid:

- uurimisküsimuse püstitamine
- uurimismeetodi valimine
- valimi moodustamine
- küsimustiku koostamine ja respondentidele laialisaatmine
- saadud andmete analüüs ja interpreteerimine
- järelduste ja ettepanekute tegemine

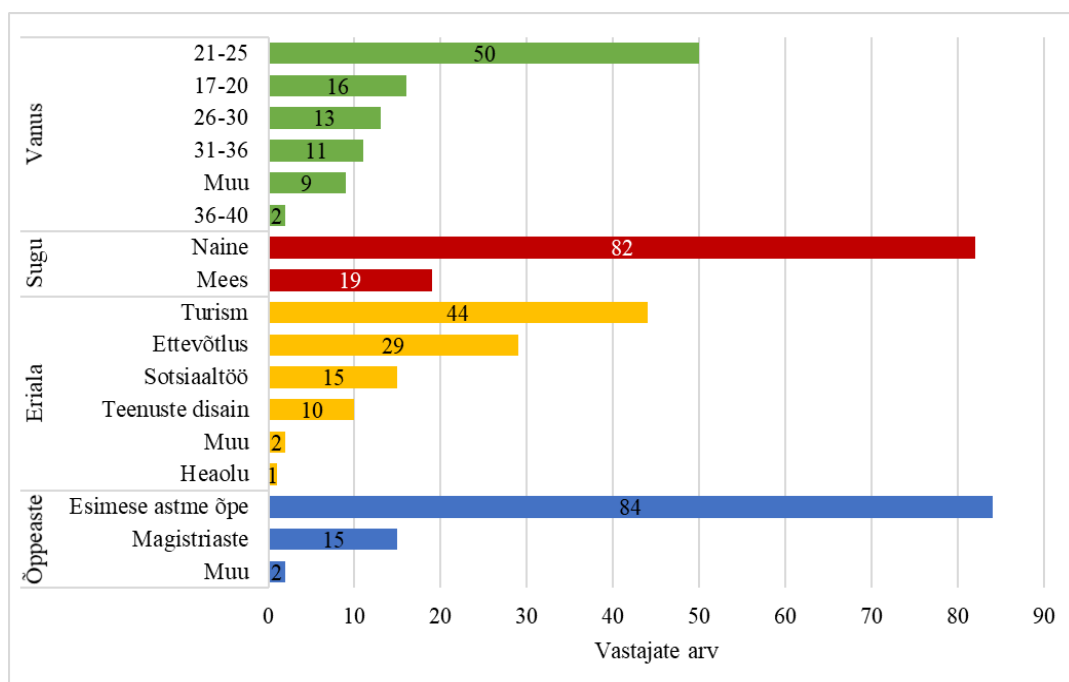
Uuringus tahetakse välja selgitada TÜPK üliõpilaste huvi õpirände vastu ja mõõta üliõpilaste hinnanguid õpirände mõjudele erinevates valdkondades, samuti teada saada otsuste langetamise mõjutegurid ja ootused TÜPK-le.

Ankeetküsimustik koostati elektrooniliselt *Google Forms* keskkonnas. Avatud küsimuste analüüsimisel kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Suletud küsimuste analüüsimiseks kasutati kirjeldavat statistikat, kasutades tabelitöötlusprogrammi *MS Excel*. Ankeeti jagati üliõpilastega elektrooniliselt meili teel ja sotsiaalmeedias.

2.3. Uuringu tulemuste kirjeldus ja analüüs

Ankeetküsitlusele vastanute arv oli 101 üliõpilast (75 vastust eestikeelsele vormile ning 26 vastust inglisekeelsele vormile), mis moodustab kogu kolledži (600 üliõplast) üliõpilaste arvust peaaegu 17% (vt joonis 4).

Uuringu respondendid olid kõik TÜPK üliõpilased, kes vastasid ankeedile ajavahemikus 12.03.2021–23.03.2021, suurem osa küsitlusele vastanutest (78%) olid alla 30 eluaastat vanused, nendest 16% olid vanuses 17–20 aastat, 49% vanuses 21–25 aastat ja 13% vanuses 26–30 aastat. Ülejäänud vastajad jaotusid järgmiselt: 11% vanuses 31–36 aastat, 2% vanuses 36–40 aastat ja 9% üliõpilastest olid vanemad kui 40 aastat. Soo järgi oli rohkem naissoost vastajaid – 81%, ja meessoost vastajad moodustasid 19% (vt joonis 3).

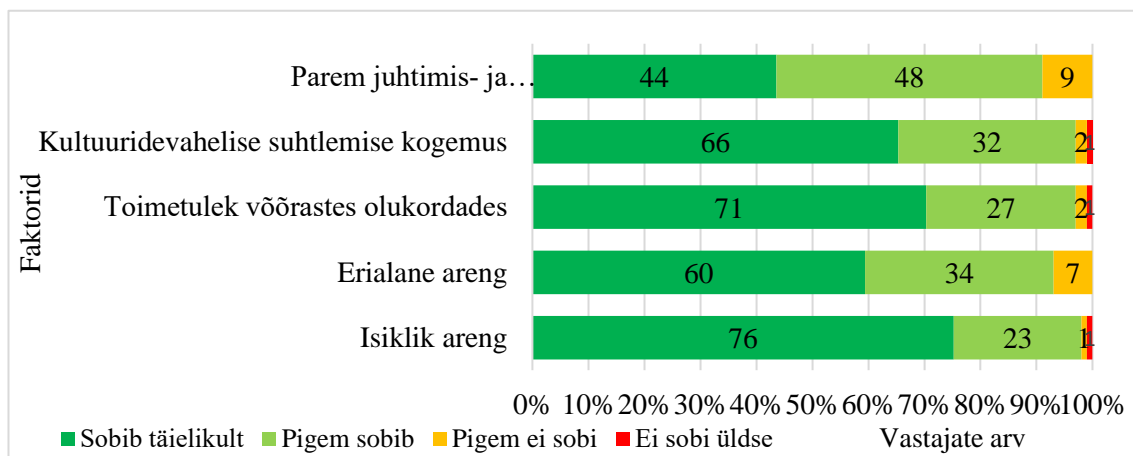

Joonis 4. Vastajate demograafiliste tunnuste, eriala ja õppeaste osakaalud, n=101.

Uuringust võtsid osa kõikide TÜPK õppetasete üliõpilased (rakenduskõrgharidus, magistriõpe), sealhulgas kõikide erialade ja kursuste esindajad. Selgus, et enim vastajaid (44 üliõpilast) õpib TH erialal. Sellele järgneb eriala EP (29 üliõpilast), SR (15 üliõpilast), TDJ (10 üliõpilast), WS (üks üliõpilane) ning kaks vastanutest olid vilistlased (vt joonis 4).

Joonis 5 aitab võrrelda vastajate hinnanguid sellele, millisel määral esile toodud faktorid sobivad kokku vastajate isiklike väärtustega õpirände kontekstis. Hinnanguid paluti anda järjestusskaalal “ei sobi üldse-,...,-sobib väga”. Kõige kõrgema hinnangu sai „isiklik areng“. Enamik üliõpilasi (99 üliõpilast) olid kas pigem nõus või nõustusid täielikult. Järgnevad „toimetulek võõrastes olukordades“ ja „kultuuridevahelise suhtlemise

kogemus“. 98 üliõpilast kas pigem nõustusid või nõustusid täielikult nende väidetega. Madalamad hinnangud saanud väited „erialane areng“ ja „parem juhtimis- ja probleemilahendamise oskus“ ei pidanud eriti olulisteks esime astme õpe tudengid (vt joonis 5).

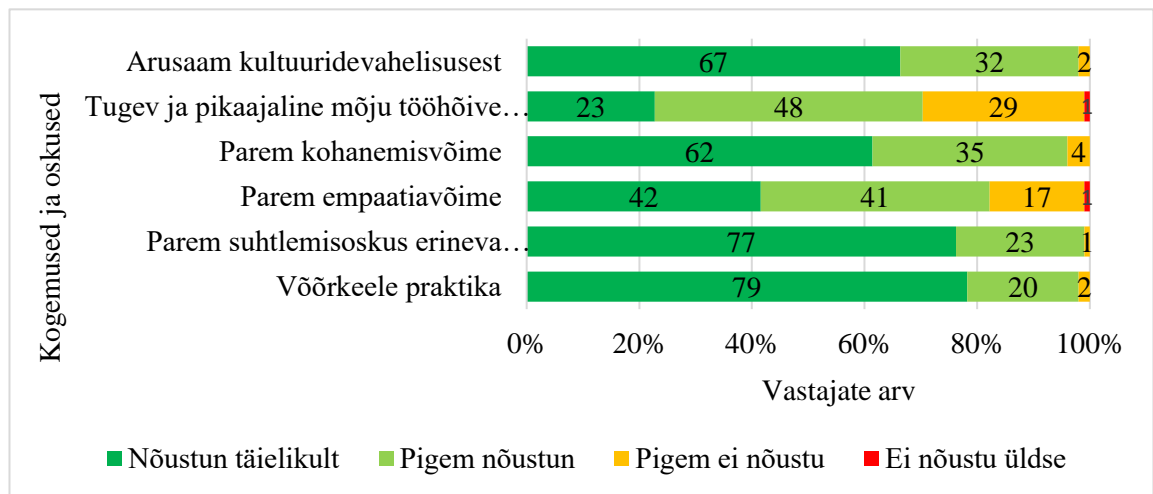
Joonis 5. Respondentide individuaalsete väärtuste sobivus õpirände kontekstis, n=101.

Uuringu tulemustest lähtuvalt võib järeldada, et üliõpilased hindavad peaaegu kõiki välja toodud punkte kõrgelt, mis tähendab seda, et üliõpilastele on tähtsad nii otseselt (nt isiklik areng, erialane areng) kui ka kaudselt (nt kultuuridevahelise suhtlemise kogemus) õpirändega seotud väärtused. See viitab sellele, et üliõpilaste suhtuvad õpirändesse positiivselt ning on teadlikud selle eelistest.

Joonis 6 annab ülevaate mil määral respondendid hindavad kogemusi ja oskusi, mida on võimalik õpirände kaudu saada (vt joonis 6). 100 üliõpilast olid kas pigem nõus või nõustusid täielikult, et õpirände kaudu on võimalik saada paremat suhtlisisoskust erineva kultuuritaustaga inimestega. 99 üliõpilast olid kas pigem nõus või nõustusid täielikult, et õpirände kaudu on samuti võimalik saada võõrkeele praktikat ja arusaama kultuuridevahelisusest. 97 üliõpilast olid kas pigem nõus või nõustusid täielikult, et õpirände kaudu on võimalik saada ka paremat kohanemisvõimet. Skeptiliselt suhtuti õpirände positiivsele mõjule tööhõive osas. Pigem ei nõustunud faktoriga üliõpilased (29 vastajat), kes kuulusid vanusegruppi 17–20 aastat ja 21–25 aastat.

Samuti tuli uuringust välja, et vähemolulisem on tudengite jaoks ka empaatiavõime arendamine. 18 üliõpilast kas pigem ei nõustunud või üldse ei nõustunud selle väitega.

Enamus negatiivset hinnangut andnud üliõpilasi olid esimese astme õpe tudengid, kes kuulusid vanusegruppi 21–25 aastat.

Joonis 6. Respondentide nõusolek kogemuste ja oskuste osas, mida on võimalik õpirände kaudu saada, n=101.

Uuringu tulemustest selgub, et kuigi mitmeid faktoreid hinnatakse kõrgelt, leidub ka neid mille osas ei täheldata, et need aspektid on suuresti mõjutatud sellest, kas osaletakse õpirändes või mitte ning need võivad olla vähem motiveerivad tegurid osalemiseks (vt joonis 5). Lisaks üliõpilased tõid välja ka kogemusi ja oskusi, mida saab omandada õpirände käigus. Vastati, et õpiränne arendab motivatsioonikirjade kirjutamist ja ka dokumentidega tegelemist.

Järgmine küsimus „Mida olete kuulnud TÜPK üliõpilaste õpirände võimalustest? aitab hinnata üliõpilaste teadlikkust erinevatest õpirände võimalustest. Vastavalt uuringu tulemustele, esitab autor protsentides, kui palju ollakse kursis infoga, mis puudutab õpirände võimalusi TÜPK-s.

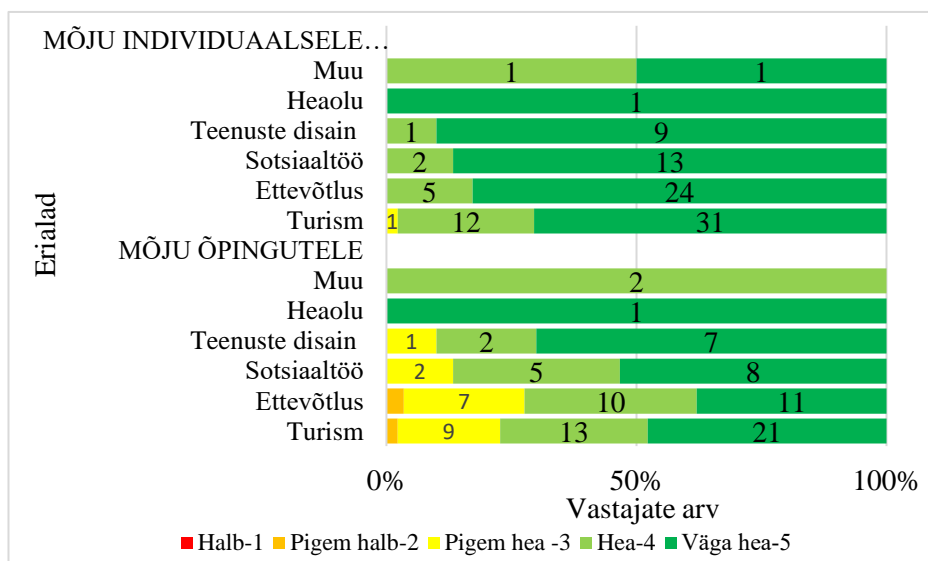
Väited ja tulemused õpirände võimaluste teadlikkusest on järgnevad:

- TÜPK-l on palju erinevaid partnerülikoole (teadlikud 78%)
- TÜPK kaudu saab osaleda erinevates õpirände programmides (teadlikud 81%)
- TÜPK kaudu on võimalik minna välismaaleõppima vahetusõpilasena (teadlikud 83%)
- TÜ üliõpilasena on võimalik taotleda toetust õpirändeks (teadlikud 66%)

- TÜPK-s õppides on igal üliõpilasel võimalus viibida üks või kaks semestrit vahetusüliõpilasena välismaal (teadlikud 66%)

Kokkuvõtvalt saab öelda, et enamik vastanutest olid teadlikud mitmetest erinevatest TÜPK õpirände võimalustest. Vähem teadlikud oldi õpirände toetustest ja võimalustest viibida üks või kaks semestrit välismaal. Üks respondent ei olnud kursis erinevates õpirände võimalustega, kuid autori arvates, arvestades kolledži poolset õpirände turundamist on siin puhul tegu huvipuudusega antud teema osas.

Joonis 7 annab ülevaate üliõpilaste hinnangust õpirände mõjule individuaalsele arengule ja õpingutele erialade lõikes (vt joonis 7). Autor palus üliõpilasi hinnata õpirände mõju 5-palli skaalal, kus 1=halb ja 5=väga hea. Uuringu tulemustest selgus, et erialade lõikes hinnatakse õpirände mõju individuaalsele arengule väga kõrgelt. Ainult üks TH eriala tudeng hindas „pigem hea“ (3/5). Samas hinnati õpirände mõju õpingutele madalamalt. Selgus, et EP eriala (seitse üliõpilast) ja TH eriala (üheksa üliõpilast) hindasid õpirände mõju õpingutele pigem heaks (3/5).

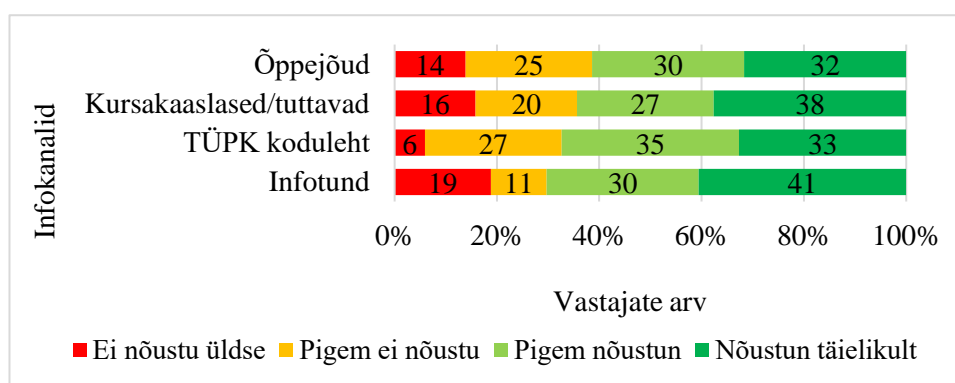

Joonis 7. Respondentide hinnang õpirände mõjule individuaalsele arengule ja õpingutele erialade lõikes, n=101.

Uuringu tulemustest võib järeldada, et üliõpilased väärtustavad õpirännet kui individuaalse arengu võimalust, kuid osa tudengeid suhtuvad skeptiliselt õpirände mõjule õpingute osas. Keskmist hinnangut andnud üliõpilased kuulusid vanusegruppi 21–25

aastat. Autori arvates on suhtumine tingitud asjaolust, et üliõpilased pole teadlikud sellest, millistesse koolidesse minna, et oleks võimalik aineid ühildada ja ainepunkte ülekanda.

Joonis 8 aitab mõista, kust on respondendid õpirände kohta infot saanud (vt joonis 8). 71 üliõpilast kas pigem nõustusid või nõustusid täielikult, et said teavet õpirände kohta infotunnist. 68 üliõpilast kas pigem nõustusid või nõustusid täielikult, et nemad said teavet õpirände kohta TÜPK kodulehelt. Järgnes väide „kursakaaslased/tuttavad“ (65 üliõpilast). Kõige madalamalt hinnati vastusevarianti „õppejõud“. Selgus, et 39 üliõpilast (kuus magistriõpe üliõpilast ja 33 esimese astme õpe üliõpilast) kas pigem ei nõustunud või üldse ei nõustunud väitega. Negatiivselt vastanud üliõpilased kuulusid vanusegruppi 17–20 aastat ja 21–25 aastat.

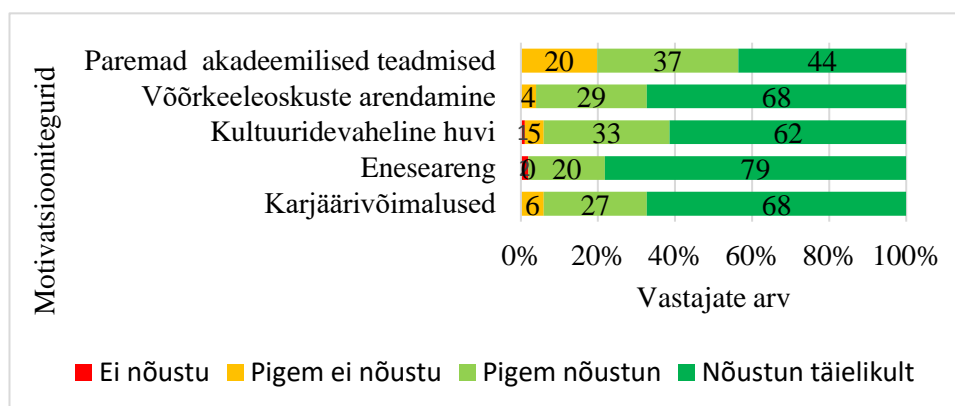

Joonis 8. Küsitluses osalenute teadlikkus õpirändest erinevate infoallikate kaudu, n=101.

Uuringu tulemustest selgub, et kõige rohkem saavad tudengit infot õpirände kohta infotunnist ja TÜPK kodulehelt. Lisaks kommenteerisid üliõpilased, et nad on infot saanud ka meili teel infokirjadest ning Tartu Ülikooli kodulehelt.

Joonis 9 annab ülevaate õpilaste hinnangust motivatsiooniteguritele õpirändes osalemiseks (vt joonis 9). Selgus, et positiivsete vastuste osakaalud on suhteliselt võrdsed. Enamik vastanutest (99 üliõpilast) kas pigem nõustusid või nõustusid täielikult teguriga „Eneseareng“. Järgnevad vastusevariandid „võõrkeeleoskuste arendamine“ (97 üliõpilast), „kärjäärivõimalused“ (95 üliõpilast) ja „kultuuridevaheline huvi“ (95 üliõpilast). Selgub, et kõige madalamalt hinnati tegurit „paremad akadeemilised teadmised“. 81 üliõpilast olid kas pigem nõus või nõus täielikult, et paremad akadeemilised teadmised motiveerivad õpirändest osa võtma, kuid 20 üliõpilast pigem ei

nõustunud selle väitega. Negatiivset hinnangut andnud üliõpilased olid kõik TH või EP eriala esimese astme õppe tudengid, kellest enamik kuulusid vanusegruppi 21–25 aastat.

Joonis 9. Vastajate hinnang motivatsiooniteguritele õpirändes osalemiseks, n=101.

Uuringu tulemused viitavad, et loetletud motivatsioonitegurid motiveerivad üliõpilasi õpirändest osa võtma. Madalaima hinnangu saanud teguri „paremad akadeemilised teadmised“ osas saab järeldada, et üliõpilased on rahul teadmistega, mida nad saavad kodumaal ning otsuste langetamise mõjutegurid on hoopis teised.

Järgmiseks küsis käesoleva töö autor respondentide arvamust, kuidas oleks võimalik TÜPK-I motiveerida tudengeid õpirändest osa võtma. Küsimusele tuli väga palju erinevaid mõtteid, mis kohati ka kattusid üksteisega. Autor toob alljärgnevas loetelus esile üliõpilaste ettepanekud:

- Rohkem infotunde, selgitustööd ja kutsuda oma kogemusi jagama neid üliõpilasi, kes juba õpirändest osa võtnud.
- Igakülgne võimalik abi ja toetus.
- Lihtsustada kandideerimisprotsessi.
- Rohkem reklaami ja sisuturundust.
- Esitlema kõiki võimalusi nt slaididena ja konkreetset ning võimalikult varajases staadiumis.
- Õpirände zoom-konverents koos partnerülikoolide esindajatega.
- Pakkuda abi keerulise pabermajanduse osas.
- Rohkem EAP-sid võrreldes teistega, kes õpirändes ei osale.
- Pakkuda rohkem erinevaid võimalusi, huvitavaid sihtkohti.

- Kui kohalikud üliõpilased puutuvad rohkem kokku rahvusvaheliste üliõpilastega, oleksid nad rohkem huvitatud muude rahvusvaheliste võimaluste uurimisest. Soovituseks oleks korralda ühiseid üritusi.

Õpirändes osalemist mõjutab suurel määral osalemise soov. Joonis 10 annab mõista kui suur osa tudengitest soovib kasutada õpirännet või välispraktika võimalust oma õpingute ajal, samuti annab ülevaate vastanute eelistustest sihtkoha ja perioodi kestvuse osas.

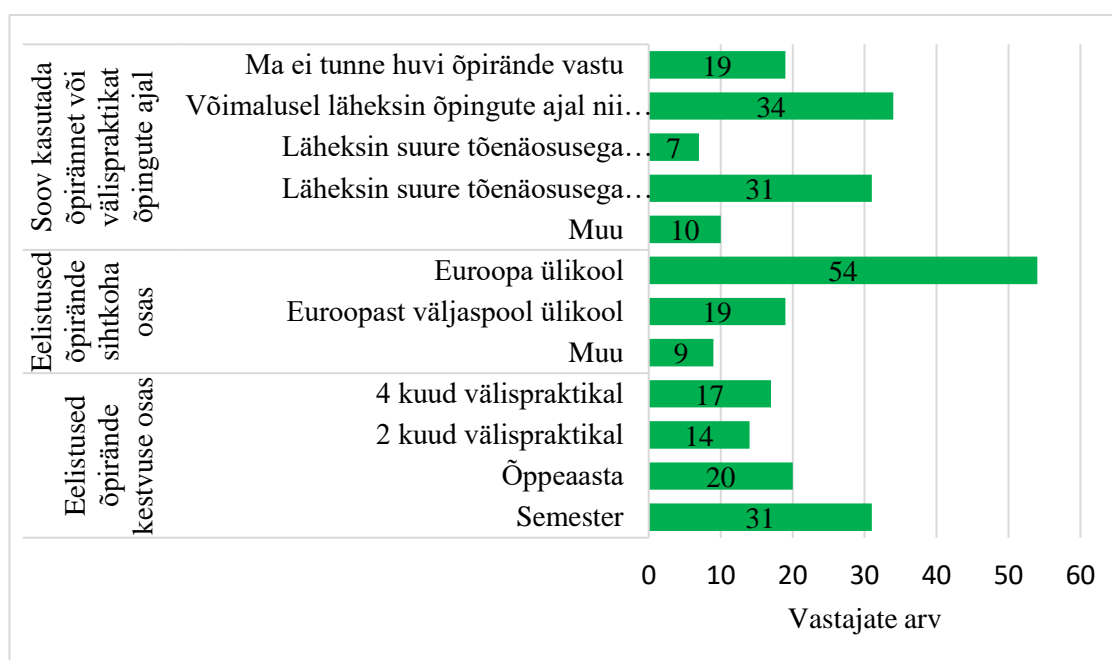
Uuringu tulemused viitavad sellele, et suurem osa TÜPK tudengeid oleksid õpirändest huvitatud. Selgus, et 34 üliõpilast läheksid võimalusel oma õpingute ajal nii välispraktikale kui ka üliõpilasvahetusse, 31 üliõpilast läheksid suure tõenäosusega välispraktikale, 19 üliõpilast ei tunne õpirände ega välispraktika vastu huvi, seitse üliõpilast läheksid suure tõenäosusega üliõpilasvahetusse ja 10 üliõpilast vastasid muu. Uuringu tulemustest selgus, et magistriõppe tudengid tundsid kõik huvi õpirände vastu ning üks on ka praegusel ajal üliõpilasvahetuses Portugalis.

Esimese õppetaseme tudengid, kes ei tundnud huvi õpirände vastu või vastasid „muu“ tõi põhjustena välja:

1. Ajaline ressurss ei võimalda õpingute ajal välispraktikast osa võtta ning hea meelega kasutatakse seda võimalust peale õpingute lõppemist.
2. Ei saa endale lubada seda, kuna töökoht on Eestis.
3. Pere kõrvalt on raske minna.
4. Kardetakse, et hiljem peab õppeaineid suures mahus järgi tegema või lõpetama selle arvelt hiljem.

Suurem osa respondentidest (54 üliõpilast) eelistaksid õpirände sihtkohaks Euroopa ülikooli. Selgus, et kõigest 19 üliõpilast sooviksid õpirände sihtkohaks Euroopast väljaspool asuvat ülikooli. Esimese astme õppe tudengid olid rohkem huvitatud ülikoolidest, mis on väljaspool Euroopat. Magistrandid mainisid, et kuigi mõlema vastu on huvi, valitakse siiski Euroopa sisene ülikool, kuna Euroopast väljaspool on nii raha küsimus suurem kui ka paberimajandus keerulisem. Samuti kommenteeriti, et oluline on kõrgkooli ja õppekava kvaliteet.

Kõige sagedamini (31 üliõpilast) vastati, et soovitakse õpirändel olla semester. 20 üliõpilast, kellest enamik olid magistrandid, oleksid huvitatud õppeaasta pikkusest õpirändest. Välispraktikast huvi tundvad respondendid jagunesid järgmiselt: 17 üliõpilast sooviksid minna välispraktikale neljaks kuuks ja 14 üliõpilast kaheks kuuks. Küsimus nr 15 oli viimane nende jaoks, kes vastas positiivselt küsimusele nr 13.

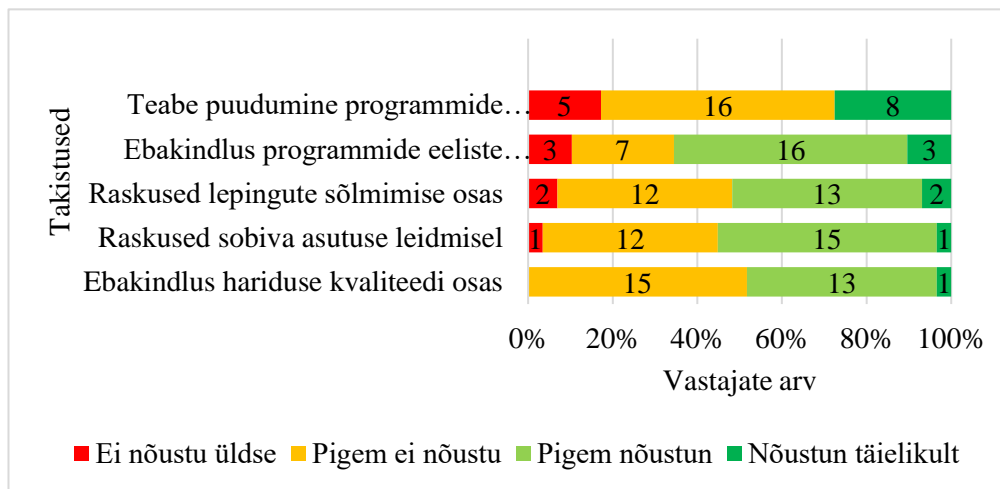

Joonis 10. Vastajate soov kasutada õpirännet või välispraktikat oma õpingute ajal ning eelistused sihtkoha ja perioodi kestvuse osas, $n(1)=101$, $n(2)=82$, $n(3)=82$.

Viimane küsimus oli nendele respondentidele, kes vastasid negatiivselt või „muu“ küsimusele nr 13. Käesoleva töö autor palus respondentidel anda hinnang takistustele, mis peatavad õpirändes osalemist (vt joonis 11).

Kõige enam nõustuti (19 respondenti olid kas pigem nõus või nõustusid täielikult) teguriga „ebakindlus programmide eeliste osas välismaal“ ja kõige vähem nõustuti (21 respondenti ei nõustunud) teguriga „teabe puudumine programmide kohta“. Ülejäänud tegurid „raskused lepingute sõlmimise osas“, „raskused sobiva asutuse leidmisel“ ja „ebakindlus hariduse kvaliteedi osas“ osutusid tudengite jaoks vastuolulisteks. Vastajate arvamused jagunesid võrdselt nende vahel, kes nõustusid ja ei nõustunud.

Selgus, et enamik vastanutest olid esimese õppetase tudengid, kes kuulusid vanusegruppi 21–25 aastat.

Joonis 11. Respondentide hinnang takistuste osas, mis peatavad õpirändest osalemast, n=29.

Uuringu tulemustest lähtuvalt saab väita, et kõik respondendid ei leia, et ülal loetletud vastusevariandid „teabe puudumine programmide kohta“, „ebakindlus programmide eeliste osas“, „raskused lepingute sõlmimise osas“, „raskused sobiva asutuse leidmisel“, „ebakindlus hariduse kvaliteedi osas“ takistaksid õpirändest osa võtma. Enamik vastajatest on hästi informeeritud nii programmide, õppeasutuste kui ka sisseastumistingimuste osas ning teavet õpirände kohta on piisavalt. Enamik respondentidest samuti ei kahtle ka hariduse kvaliteedi osas, küll aga on uuringu tulemustest järeldada, et suuremal osal vastanutest esineb ebakindlust õpirände eeliste osas.

2.4. Uuringu järeldused ja ettepanekud Tartu Ülikooli Pärnu kolledžile õpirändes osalejate arvu suurendamiseks

Käesoleva töö autor analüüsis põhjalikult iga respondendi vastust, et saada täielik ülevaade üliõpilaste suhtumisest ja hinnangutest õpirände osas. Uuringu tulemustest selgub, et vastajad on hästi informeeritud õpirände võimalustest ja õpirändes osalemise eelistest. Sellest lähtuvalt otsustas autor mitte keskenduda sellele, kuidas saaks tõsta teadlikkust õpirändest TÜPK üliõpilaste seas, vaid otsustas pakkuda võimalikke

parendusettepanekuid õpirände õppekorralduse parendamiseks õpilaste endi vastuste põhjal. Autor leiab, et vähene osalus õpirändes siin puhul on pigem mitte teabe koguse ja kättesaadavuse taga, vaid just pakutava teabe kvaliteedi ja edastamise tõttu.

Uuringu tulemustest lähtuvalt saab väita, et TÜPK on õpirännet hästi turundanud ning informatsioon on tudengitele kergesti kättesaadava ja hästi mõistetav. Õpirände võimaluste kohta saavad üliõpilased informatsiooni infotundidest, infokirjadest meili teel ja ülikooli (TÜPK/Tartu Ülikool) kodulehe kaudu, samuti saadakse rohkesti infot ka tuttavatelt ja õppejõult.

Uuringu tulemuste ja Beerkeni (2015) Erasmuse programmis osalemise ja mõjutegurite analüüsi andmete kohaselt, leiab kinnituse, et suurem osa üliõpilasi hindavad kõrgelt kogemusi ja oskusi, mida saab omandada õpirände käigus. Enamik üliõpilasi näevad õpirändes võimalust isiklikule arengule ja õpingutele. Magistriõppe tudengid on huvitatud nii üliõpilasvahetusest kui ka välispraktika võimalustest. Pööratakse tähelepanu, et oluline pole niivõrd sihtkoht kui õppekava ja õppeasutuse kvaliteet.

Bracht jt (2006) uuringu tulemused on näidanud, et võrreldes mittemobiilsete üliõpilastega suurendab mobiilne üliõpilane märkimisväärselt teatud põhipädevusi nagu võõrkeelte oskus, teiste riikide kultuuridevaheline mõistmine ja sallivus, empaatia jm ning seda kinnitavad ka käesoleva uuringu tulemused. Nii esimese astme õppe kui ka magistriõppe üliõpilased leiavad, et just neid oskusi on võimalik õpirände kaudu arendada.

Behrnd & Porzelt (2012) täheldavad, et õppimine avaldab tugevat ja pikaajalist mõju tööhõive sektoris ning õpilastel on tõenäolisem saada töö rahvusvahelises organisatsioonis või välismaal ning kui seostada seda uuringu tulemustega, siis saab öelda, et karjäärivõimalusi hinnatakse kõrgelt. Üliõpilasi motiveerib õpirändest osa võtma võõrkeele arendamine, kultuuridevaheline kokkupuude, isiklik areng ja karjäärivõimalused, mida kinnitavad ka Andersoni (2007) mudeli komponendid. Üliõpilaste jaoks on vähemolulisemad empaatia- ja kohanemisvõime arendamine.

Beerens (2015) on täheldanud, et takistused, mis esinevad õpirände kontekstis on huvi puudulikus, kodusuhted ja vähemal määral keeleprobleemid. Käesoleva uuringu tulemused kinnitavad nende faktorite olemasolu, kuid lisaks on üliõpilased mures ka keerulise dokumentatsiooni, rahaliste probleemide ja nagu ka Albien jt (2021) uuringutest selgus programmide eeliste osas. Lisaks arvavad esimese astme õppe üliõpilased, et välismaal õppimine võib siiski negatiivselt mõjutada õpinguid ja takistada õppekava omandamist täies mahus, mida kinnitab ka Stroud (2010).

Autori ettepanekuks on läbi viia 2–3 korda aastas infotunde, kus üksikasjaliselt selgitatakse sisseastumisprotsessi nüansse ja pööratakse erilist tähelepanu stipendiumitele ja õppetoetustele ning kuidas kulgevad siinsed õpingud õpirändes osalemise tõttu. Samuti, leiab autor, et infotundide läbiviimisel on oluline arvestada õppeastmetega ja erialadega, sest igal õppekaval on oma kindel semester välisõpingute jaoks, sobilikud õppeasutused ja mobiilsusmoodul. Magistrantidel on lisaks võimalik taotleda stipendiume ka lühiajalisteks välissõitudeks konverentsi, seminari, uurimisteemaga seotud uuringu läbiviimiseks või vabalt valitud ülikoolis õppimiseks.

Uuringu tulemustest selgus, et üliõpilased on samuti murelikud teiste õpirändega seotud nüansside, näiteks majutuse ja töö leidmise osas. Autori ettepanekuks oleks partnerülikoolide, õppekavade ja võimaluste põhjalik tutvustamine videokonverentside, sisseelamispäevade ja erinevate messide/näituste näol. Üliõpilasetel oleks võimalik teada saada üksikasjalikku teavet õppeasutuste, õppekavade, sisseastumisprotsessi, majutuse, õppekavaväliste tegevuste ja muu õpinguid ja elu välismaal puudutava kohta ning kohtuda ka õppeasutuste esindajatega. Veebinäitused ja veebiseminarid aitaksid suurendada info liikumist kodukõrgkooli ja partnerkõrgkooli vahel ning vältida üliõpilase isiklikku uuringut partnerkõrgkoolide vastuvõtutingimuste jm osas.

Lähtuvalt uuringu tulemustest saab väita, et üliõpilaste jaoks on väga tähtis kuulla ja näha õpirändes osalenute üliõpilaste kogemusi, personaalseid lugusid, soovitusi. Autori ettepanekuks on viia läbi infotunnid õpirändest/välispraktikast nii koolis kui ka veebikeskkonnas varasemalt õpirändes osalenud üliõpilastega koostöös. Samuti koostada videolink osalenud üliõpilaste personaalsete lugudega, mida oleks võimalik panna ülesse sotsiaalmeediasse ja ka TÜPK kodulehele.

Järgmiseks ettepanekuks on peale olemasoleva Praktikablogi arendamise, koostada ja turundada ka Õpirändeblogi, kus õpirändest osa võtnud tudengid saaksid kirjeldada ja jagada oma kogemusi nii kirjalikult kui ka pilte ja videosi postitades. Viimaseks ettepanekuks on põhjalikumalt ja mitmekülgselt tutvustada sihtkohti ja õppeasutusi ning osade sihtkohtade puhul suurendada osalejate arvu, leida huvitatavaid sihtkohti, uusi võimalusi ning arendada koostööd partnerkõrgkoolidega.

KOKKUVÕTE

Kõrghariduses globaliseerumine on üliõpilaste õpirände kaudu kasvanud märkimisväärselt viimase 40 aasta jooksul. OECD andmete põhjal on Euroopas üliõpilaste õpiränne kasvanud perioodil 2000–2010 ligikaudu 114%. Üliõpilaste õpiränne on õppeasutuste ja teaduse rahvusvahelisse haridusruumi integreerimise protsessi üks olulisemaid aspekte ning õpingud mõnes teises riigis on tudengite jaoks ainulaadne võimalus ja väärtuslik kogemus.

Teoreetilistele allikatele tuginedes selgus, et õpiränne parendab kõrgkoolide kvaliteeti vahetusõpilaste näol ning piirkondlikul tasandil mängib olulist rolli ka majanduskasvus. Õpirändest osa võtnud üliõpilased märgivad, et välismaal õppimine aitab suuresti kaasa nende isiklikule arengule, ülemaailmsete suhete mõistmisele, keeleoskuste ja kultuuridevaheliste erinevuste vastu, kuid vaatamata sellele, et õpirändes osalevate üliõpilaste arv kasvab, on välismaal pikaajalises või lühiajalises õppes õppivate üliõpilaste osakaal siiski suhteliselt madal.

Tegurid, mis mõjutavad üliõpilaste otsuseid välismaal õppima, on erinevad ja neid pole kirjanduses palju uuritud. Takistused, mis selgelt iseloomustavad õpirändes osalejaid ja mitte osalejaid, hõlmavad enda alla selliseid faktoreid nagu huvipuudus, kodusuhted ja vähemal määral ka keeleprobleemid. Samuti tuginedes erinevatele teoreetilistele allikatele selgus, et õpirändest osa võtma piiravad välismaal elamise lisakulud, ainepunktide ülekandmine ja rahalise toetuse puudmine. Olulisteks motivatsiooniteguriteks peetakse õppeasutuse mainet ja kvaliteeti, võimalust omandada sügavamad teadmisi kohalikust kultuurist ja traditsioonidest ning sotsiaalseid ja juhtimispädevusi nagu konfliktide lahendamine. Samuti uuel töökohal edu saavutamiseks on vaja arendada kultuuridevahelist kompetentsi ning õpirändes osalemine annab väärtuslikke oskusi selle osas.

Käesoleva töö eesmärgiks oli selgitada, millised on TÜPK üliõpilaste peamised mõjutegurid, miks õpirände võimalust ei kasutata ning vastavalt uuringu tulemustele esitada parendusettepanekud TÜ Pärnu kolledži õpirände korralduse parendamiseks.

Selgitamaks, milline on TÜPK üliõpilaste huvi õpirände vastu ning empiirilise osa uurimisküsimuse lahendamiseks on koostatud küsimustikuga uuring, mille eesmärgiks on mõõta üliõpilaste hinnanguid õpirände mõjudele erinevates valdkondades ja samuti teada saada otsuste langetamise mõjutegurid. Üldkogumi moodustasid kõikide õppekavade (k.a rahvusvahelised õppekavad) TÜPK üliõpilased, samuti ka sessioonõppe üliõpilased ja magistriastme üliõpilased. Valimiks olid kõik TÜPK üliõpilased, kes vastasid ankeedile perioodil 12.03.-23.03.2021. Ankeetküsitlusele vastanute arv oli 101 üliõpilast (75 vastust eestikeelsele vormile ning 26 vastust inglisekeelsele vormile).

Uuringust selgus, et enamik respondente on huvitatud õpirändest. Oluliseks peetakse nii otseselt (nt isiklik areng, erialane areng) kui ka kaudselt (nt kultuuridevahelise suhtlemise kogemus) õpirändega seotud väärtusi. Üliõpilased väärtustavad õpirännet kui individuaalse arengu võimalust, kuid osa tudengeid suhtuvad skeptiliselt õpirände mõjule õpingute osas. Kõige rohkem saavad tudengit infot õpirände kohta infotunnist ja TÜPK kodulehelt. Uuringu tulemuste kohaselt selgus, et enam motiveerib üliõpilasi õpirändest osa võtma võõrkeele arendamine, kultuuridevaheline kokkupuude, isiklik areng ja karjääri võimalused, vähemolulistemaks aspektideks peetakse empaatia- ja kohanemisvõime arendamist.

Uuringu tulemustest lähtuvalt esitati järeldused ja ettepanekud TÜPK kolledžile õpirände korralduse parendamiseks. Esmalt soovitati õpirände infotunde viia läbi 2-3 korda aastas selgitades üksikasjalikult sisseastumisprotsessi nüannse ning pöörata erilist tähelepanu õpirände infotundides stipendiumitele ja õppetoetustele ning ka sellele, kuidas kulgevad õpingud koduriigis. Samuti soovitati infotundide läbiviimisel arvestada õppeastmetega ja erialadega, kuna igal õppekaval on oma kindel semester välisõpingute jaoks, sobilikud õppeasutused ja mobiilsusmoodul. Lisaks soovitati infotunnid viia läbi nii koolis kui ka veebikeskkonnas varasemalt õpirändes osalenud üliõpilastega koostöös.

Järgnevalt soovitati korraldada veebinäituseid, kus saaks kogu teavet õppeasutuste, õppekavade, sisseastumisprotsessi, majutuse, õppekavaväliste tegevuste, õppetoetuste ja muu õpinguid ja elu välismaal puudutava kohta ning kohtuda ka õppeasutuste esindajatega. Autor leiab, et veebinäitused ja veebiseminarid aitavad suurendada info liikumist kodukõrgkooli ja partnerkõrgkooli vahel ning vältida üliõpilase isiklikku uuringut partnerkõrgkoolide vastuvõtutingimuste jm osas.

Töö eesmärk sai autori hinnangul täidetud ning uurimisküsimused leidsid vastuse. Eelkõige on töö seotud TÜPK õpirände korralduse parandamisega, kaasamaks rohkem üliõpilasi õpirändest osa võtma. Edaspidi võiks antud teema raames uurida õpirändes osalenud TÜPK üliõpilaste kogemusi ning seda kuidas õpiränne on neid mõjutanud. Töö on kasulik ka teistele õppeasutustele, mis soovivad populariseerida õpirännet enda üliõpilaste seas ja parandada õpirände korraldust.

Töö autori tänusõnad kuuluvad TÜPK juhtkonnale ja lõputöö juhendajale abistava ja mõistliku suhtumise eest nii lõputöö kirjutamisel kui ka uuringu läbiviimisel. Samuti kuuluvad tänusõnad uuringust osavõtnud üliõpilastele.

VIIDATUD ALLIKAD

AEN-iga Austraaliasse. (2021) Tartu Ülikooli Pärnu kolledži koduleht.

<https://www.ut.ee/et/aen>

Albien, A. J., & Mashatola, N. J. (2021). A systematic review and conceptual model of international student mobility decision-making. *Social Inclusion*, 9(1).

Altbach, P. G., Reisberg, L., & Rumbley, L. E. (2009). Trends in global higher education: Tracking an academic revolution: 9

Anderson, B. D. (2007). Students in a global village: The nexus of choice, expectation, and experience in study abroad. Texas, Austin: The University of Texas at Austin, PhD dissertation.

Antipenko, E. (2019). Üliõpilaste mobiilsust mõjutavad tegurid Tartu Ülikooli Narva Kolledži näitel. Lõputöö. Tartu Ülikool. Sotsiaalteaduste valdkond. Narva Kolledž. Õppekava „Noorsootöö“

Aslanbeigui, N. and Montecinos, V. (1998). Foreign Students in U.S. Doctoral Programs. *Journal of Economic Perspectives*, 12 (3), 171-182

Asotie, T. O. (2019). Understanding intercultural communication and conflict resolution in our lives. World Meditation Organization. Kasutatud aadressil:

<https://worldmediation.org/understanding-intercultural-communication-and-conflict-resolution-in-our-lives/>

Barna, L. (1982). *Stumbling Blocks in Intercultural Communication*.

<http://education.ucsb.edu/hudley/documents/StumblingBlocks.pdf>

Barrioluengo, M. S., & Flisi, S. (2017). Student mobility in tertiary education: institutional factors and regional attractiveness. No. JRC108895. Joint Research Centre (Seville site).

Beech, S. (2017). International student mobility: A critical overview. *Laboring and Learning*, 10, 285.

- Beerens, M., Souto-Otero, M., de Wit, H., & Huisman, J. (2016). Similar students and different countries? An analysis of the barriers and drivers for Erasmus participation in seven countries. *Journal of Studies in International Education*, 20(2), 184-204.
- Behrnd, V., and S. Porzelt. (2012). Intercultural competence and training outcomes of students with experiences abroad. *International Journal of Intercultural Relations* 36 (2): 213-223. doi: 10.1016/j.ijintrel.2011.04.005
- Beine, M., Romain, N. and Ragot, L. (2014). Determinants of the international mobility of students. *Economics of Education Review* 41(2014): 40–54
- Bessey, D. (2012). International student migration to Germany. *Empirical Economics*, 42(1), 345–361.
- Bogdanoska Jovanovska, M., Neshkovska, S., Andonovska-Trajkovska, D., Blazeska Tabakovska, N., & Kuzmanovska Tasetovikj, B. (2018). University Students' Views on the Impact of Student Mobility on their Achievements and Future Prospects. *Journal of Contemporary Educational Studies*, 69(2), 132-143.
- Bouwel, L. V & Veugelers, R. (2013) The determinants of student mobility in Europe: the quality dimension The determinants of student mobility in Europe: the quality dimension. *European Journal of Higher Education*.
<https://doi.org/10.1080/21568235.2013.772345>
- Bracht, O., Engel, C., Janson, K., Over, A., Schomburg, H., & Teichler, U. (2006). The Professional Value of ERASMUS Mobility.
<https://www.eumonitor.nl/9353210/d/belang%20erasmus%20onder%20professional%20s.pdf>
- Cao, L., Hirschi, A., & Deller, J. (2012). Self-initiated expatriates and their career success. *Journal of Management Development*, 31(2), 159–172. <https://doi.org/10.1108/02621711211199494>
- Cinque, M. (2014). *Soft Skills in Action – Halls of Residence as Centres For Life and Learning* (2nd edition). Brussels: EucA, 90-93.
- Confalonieri, M. A, Avezzu, C., Miano, S., Veronese, V. (2016) International quality mobility: validation of the intercultural experience in terms of soft skills and enhanced employability. *Journal of International Mobility*. ISSN 2296-5165
- Cornet, F. (2015). Student mobility in European Higher Education. *J. Higher Education and Lifelong Learning* 22:57-66.

- Dadfar, H. (2001). *Intercultural Communication. Theory and Practice*. Linköping University.
- Deviney, D., Vrba, T., Mills, L. & Ball, E. (2014), Why some students study abroad and others stay. *Research in Higher Education Journal*, Vol. 25, pp. 1-14.
- Dora Pluss. (2021). Tartu Ülikooli Pärnu kolledži koduleht. Kasutatud aadressil: <https://www.ut.ee/et/dora>
- Engel, C. (2010). The impact of Erasmus mobility on the professional career: empirical results of international studies on temporary student and teaching staff mobility. *Belgeo* 4, 351–363.
- Erasmus+ programmi Euroopa-sisene õpiränne. (2021) Tartu Ülikooli koduleht. <https://www.ut.ee/et/erasmus>
- European Commission (2014), *Effects of Mobility on the Skills and Employability of Students and the Internationalisation of Higher Education Institutions*. Luxembourg: Publications Office of the European Union: 115-120. Fantini, A. E. 2009.
- European Parliament (2015), *Internationalisation of higher education*. Directorate-general for internal policies. Policy department B: structural and cohesion policies. Culture and education.
- Findlay, A. M., King, R., Smith, F. M., Geddes, A., & Skeldon, R. (2012). World class? An investigation of globalization, difference and international student mobility. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 37(1), 118–131.
- Flanagan, T. (2013). The Scientific Method and Why It Matters. *C2C Journal*, 7, 4-6.
- Flash Eurobarometer. (2010) Employers' perception of graduate employability. <https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2016/07/Sage-EWSB-online-FINAL.pdf>
- Gérard, M., & Sanna, A. (2017). Students' mobility at a glance: Efficiency and fairness when brain drain and brain gain are at stake. *Journal of international Mobility*, (1), 43-74.
- Gregersen-Hermans, J. (2017). Intercultural competence development in higher education. *Intercultural competence in higher education: International approaches, assessment and application*, 67-82.

- Gribble, C. (2008). Policy options for managing international student migration: The sending country's perspective. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 30(1), 25–39.
- Hadis, B. F. (2005). Gauging the impact of study abroad: How to overcome the limitations of a single-cell design. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 30: 3– 19.
- Hauschildt, K., Gwosć, C., Netz, N., & Mishra, S. (2015). Social and economic conditions of student life in Europe. *EUROSTUDENT V 2012 – 2015*. Bielefeld: Bertelsmann.
- Hofstede, G. (1980) *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills: SAGE Publications.
- Ingraham, E.C.; Peterson, D.L. (2004). Assessing the Impact of Study Abroad on Student Learning at Michigan State University. *The Interdisciplinary Journal of Study Abroad* 10: 93 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ891450.pdf> (viimati vaadatud 19.04.2018).
- James, C. (2013). Enhancing the QLD: internationalisation and employability: the benefits of Erasmus Intensive Programmes. *Law Teacher*, 47(1), 64-82.
- Jandt, F.W. (2004) *An introduction to Intercultural Communication – Identities in a Global community*. Sage Publication, Thousand Oaks
- Javed, B., Zainab, B., Zakai, S. N., & Malik, S. (2019). Perceptions of International Student Mobility: A Qualitative Case Study. *Journal of Education and Educational Development*, 6(2), 269-287.
- Kaelep, T., Maiste, K., & Treier, K. (2013). *Erasmuse üliõpilaste kogemused ja hinnangud oma mobiilsusperioodile 2007/2008–2010/2011 programmis osalenud Eesti üliõpilaste näitel*. Tallinn: SA Archimedes. ISBN 978–9949–481–39–2
- Knerr, B., Tlatlik, R. & Xi, Z. (2010). The benefits of international student mobility. A comparison between Chinese and Indian students in Germany. https://iussp.org/sites/default/files/event_call_for_papers/Knerr-Tlatlik-Zhao.pdf
- Knight, J. (2014), *Three Generations of Crossborder Higher Education: New Developments, Issues and Challenges*. *Internationalisation of Higher Education and Global Mobility*. (B. Streitwieser, Ed.) UK: Symposium Books., pp. 43-58

- KPMG Baltics OÜ. (2014). Erasmus+ programmi rakendamise vahehindamine Eestis:lk 8.
- Kristjan Jaagu stipendiumid. (2021) Hariduse rahvusvahelistumise agentuur Archimedes. Kasutatud aadressil: <http://haridus.archimedes.ee/kristjan-jaagu-stipendiumid>
- Kuzmanovska Tasetovikj, B. (2017). Managerial students' abilities – determinant for development of the international student mobility. Bitola: "St. Kliment Ohridski" University. Master thesis.
- Leis, H. (2014). Rahvusvahelise õpirände levimus Eestis ja selle tunnetatud mõju õpirändes osalenule Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilaste näitel. Publitseerimata lõputöö. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.
- Lepori, B., Bonaccorsi, A., Daraio, A., Daraio, C., Gunnes, H., Hovdhaugen, E., Ploder, M., Scannapieco, M. and Wagner-Schuster, D. (2016). Establishing a European Tertiary Education Register – Final Report. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Lumby, J. & Fosket, N. (2016), Internationalization and culture in higher education. Educational Management Administration & Leadership, Vol. 44(1), pp. 95-111.
- Madrigal, D., & McClain, B. (2012). Strengths and Weaknesses of Quantitative and Qualitative Research. <https://www.uxmatters.com/mt/archives/2012/09/strengths-and-weaknesses-of-quantitative-and-qualitative-research.php>.
- Maharaja, G. (2018). The Impact of Study Abroad on College Students' Intercultural Competence and Personal Development. International Research and Review, 7(2), 18-41.
- MAUI-ga Ameerika Ühendriikidesse. (2021). Tartu Ülikooli Pärnu kolledži koduleht. <https://www.ut.ee/et/maui>
- OECD (2015). Indicator C4 Who studies abroad and where? In Education at a Glance 2015: OECD Indicators. OECD Publishing, Paris.
- Odağ, Ö.; Wallin, H.R.; Kedzior, K.K. (2015). Definition of intercultural competence according to undergraduate students at an international university in Germany. Journal of Studies in International Education:12-13.

- Perkins, R., & Neumayer, E. (2014). Geographies of educational mobilities: Exploring the uneven flows of international students. *The Geographical Journal*, 180(3), 246–259
- Phang, S. L. (2013). Factors influencing international students' study destination decision abroad (Master's thesis).
- Relyea, C., Cocchiara, F. K., & Studdard, N. L. (2008) The effect of perceived value in the decision to participate in study abroad programs. *Journal of Teaching In International Business*, 19(4) 346-361
- Robertson, S. (2013) *Transnational Student-Migrants and the State: The Education-Migration Nexus*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Rumbley, L. (2011). Review of the existing literature on mobility obstacles and incentives. In *Mapping mobility in European higher education. Volume I: Overview and trends*, ed. U. Teichler, I. Ferenc, B. Wächter, a study produced for DG EAC of the European Commission, 190-205. Brussels
- Souto-Otero, M., Huisman, J., Beerkens, M. & de Wit, H.V. (2013), *Barriers to International Student Mobility: Evidence From the Erasmus Program*. *Educational Researcher*, Vol. 42(2), pp. 70-77.
- Spitzberg, B. H.; Changnon, G. (2009). Conceptualizing intercultural competence. *The SAGE handbook of intercultural competence*. In D.K. Deardorff (Ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications: 2
- Stroud, A.H. (November, 2010). Who plans (not) to study abroad? An examination of U.S. student intent. *Journal of Studies in International Education*. Volume 14: 491
- Student Mobility. (2016). University of Glasgow.
https://www.gla.ac.uk/media/media_242620_en.pdf
- Sursock, A. (2015). *Trends 2015: Learning and Teaching in European Universities*. European University Association 2015, ISBN: 9789078997542. http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA_Trends_2015_web.
- HEFCE, C., SHEFC, H., Council, U. S. E., & HEURO, B. (2004). *International student mobility*.
https://dera.ioe.ac.uk/5155/1/04_30.pdf
- Sündema, S. (2016). *Erasmuse tudengite üliõpilasvahetuse minemise põhjused ja ootused mobiilsusperioodile ning ettevalmistusperioodil kogetud probleemid*

- (üliõpilaste arvamustele tuginedes). Bakalauruse töö. Tartu Ülikool. Sotsiaalteaduste valdkond. Haridusteaduste instituut.
- Szelényi, K. (2006). Students without Borders? Migratory Decision-Making among International Graduate Students in the U.S. *Knowledge, Technology & Policy*, 19 (3), 64-86
- Tarrant, M., Stoner, L., Borrie, W., Kyle, G. & Moore, R. (2011). Educational travel and global citizenship. *Journal of Leisure Research*, 43 (3), 403-426.
- Tartu Ülikooli statistika andmelaud. (2021).
https://statistika.ut.ee/ut/?_inputs_&keel=%22ee%22
- Teichler, U., & Janson, K. (2007). The professional value of temporary study in another European country: employment and work of former Erasmus students. *Journal of Studies in International Education*, 11(3-4), 486-495.
- Vallera, F. L., Thorpe, L., & Kleintop, L. (2019). Developing Diversity Awareness and Multicultural Competence Across Liberal Arts Campuses. In *Handbook of Research on Promoting Higher-Order Skills and Global Competencies in Life and Work* (pp. 37-55). IGI Global.
- Van Mol, C., Caarls, K., & Souto-Otero, M. (2020). International student mobility and labour market outcomes: An investigation of the role of level of study, type of mobility, and international prestige hierarchies. *Higher Education*, 1-27.
- Õppimine välismaal. (2021) Tartu Ülikooli Pärnu kolledži koduleht.
<https://www.pc.ut.ee/et/oppimine/oppimine-valismaal>
- Üliõpilasvahetus partnerülikoolide ja võrgustikega. (2021). Tartu Ülikooli koduleht.
<https://www.ut.ee/et/partnerulikoolide-stipid>
- Wei, H. (2013). An empirical study on the determinants of international student mobility: a global perspective. *Higher Education*, 66(1), 105- 122.
- Williams, T.R. (2005). Exploring the impact of study abroad on students' intercultural communication skills: Adaptability and sensitivity. *Journal of Studies in International Education* 9 : 368-369.
- Wu, H. P., Garza, E., & Guzman, N. (2015) *wu Education Research International*, 2015.
- Yang M, Webster BJ and Prosser MT (2011) Travelling a thousand miles: Hong Kong Chinese students' study abroad experience. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(1) 69–78.

LISAD

Lisa 1. Ankeetküsitlus

1. Vanus

- 17-20
- 21-25
- 26-30
- 31-36
- 37-40
- Muu..

2. Sugu

- Naine
- Mees

3. Eriala

- Ettevõtlus ja projektijuhtimine
- Turismi- ja hotelliettevõtlus
- Sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korraldus
- Heaolu- ja spaateenuste disain ja juhtimine

4. Õppeaste

- Esimese astme õpe
- Magistrite

5. Millised punktid järgnevas loetelus sobivad Teie individuaalsete väärtustega õpirände kontekstis? (Palun hinnake, millisel määral te järgneva märksõnaga nõustute.)

Lisa 1 järg

	Ei sobi üldse	Pigem ei sobi	Pigem sobib	Sobib täielikult
Isiklik areng				
Sotsiaalne areng				
Kultuuride vahelise suhtlemise kogemus				
Parem juhtimis- ja probleemilahendamise oskus				
Võime tulla toime võõrastes olukordades				

5.Muu..

6. Milliseid kogemusi ja oskusi on võimalik õpirände kaudu saada? (Palun hinnake, millisel määral te järgneva väitega nõustute.)

	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Arusaam kultuuridevahelisusest				
Tugev ja pikaajaline mõju tööhõive sektoris				

Parem kohanemisvõime				
Parem empaatiavõime				
Parem suhtlemisoskus erineva kultuuritaustaga inimestega				
Võõrkeele praktika				

6.Muu..

7. Mida olete kuulnud TÜPK üliõpilaste õpirände võimalustest?....

- Tartu Ülikooli Pärnu kolledžil on palju erinevaid partnerülikoole
- Kolledži kaudu saab osaleda erinevates õpirände programmides
- Kolledži kaudu on võimalik minna välismaale õppima vahetusõpilasena
- TÜ üliõpilasena on võimalik taotleda toetust õpirändeks
- Pärnu kolledžis õppides on igal üliõpilasel võimalus viibida üks või kaks semestrit vahetusüliõpilasena välismaal
- Muu..

7.Muu..

8. Kuidas hindate õpirände mõju üliõpilase õpingutele?

1 2 3 4 5

Väga halb   Väga hea

9. Kuidas hindate õpirände mõju üliõpilase individuaalsele arengule?

1 2 3 4 5

Väga halb   Väga hea

Lisa 1 järg

10. Kust kohast olete infot selle kohta saanud?

	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Infotunnist				
TÜPK kodulehelt				
Kursakaaslastelt/tuttavalt				
Õppejõult				

10. Muu..

11. Mis motiveeriks õpirändest osa võtma? (Palun hinnake, millisel määral te järgneva väitega nõustute)

	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Karjäärivõimalused				
Eneseareng				
Kultuuridevaheline huvi				
Võõrkeeleoskuste arendamine				
Paremad akadeemilised teadmised				

Lisa 1 järg

11. Muu..

12. Kuidas Teie arvates oleks võimalik TÜPK-1 üliõpilasi motiveerida õpirändest osa võtma?

13. Kui tõenäoliselt kasutaksite oma õpingute ajal õpirännet? (Kui vastate negatiivselt, siis palun jätkake küsimusega 16)

- Ma ei tunne huvi õpirände vastu
- Läheksin suure tõenäosusega välispraktikale
- Läheksin suure tõenäosusega üliõpilasvahetusse mõnda välisülikooli
- Võimalusel läheksin õpingute ajal nii välispraktikale kui ka üliõpilasvahetusse

14. Kas soovite välismaale õppima minnes minna mõnda Euroopa ülikooli või väljaspool Euroopat?

- Eelistaksin Euroopa ülikooli
- Eelistaksin Euroopast väljaspool ülikooli

15. Kui pikalt tahaksite õpirändes olla?

- Semester
- Õppeaasta
- 2 kuud välispraktikal
- 4 kuud välispraktikal

16. Mis takistab teid õpirändest osalemast? (Palun hinnake, millisel määral te järgneva väitega nõustute.)

Lisa 1 järg

	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Teabe puudumine programmide kohta				
Ebakindlus programmide eeliste osas välismaal				
Raskused lepingute sõlmimise osas				
Raskused sobiva asutuse leidmise osas				
Ebakindlus hariduse kvaliteedi osas				

SUMMARY

POPULARIZATION OF STUDENT MOBILITY ON THE EXAMPLE OF STUDENTS AT UNIVERSITY OF TARTU PÄRNU COLLEGE

Julia Beskrovnaja

Globalization in higher education has grown significantly over the last 40 years through student mobility. According to OECD data, student mobility in Europe has increased by around 114% between 2000 and 2010. Student mobility is one of the most important aspects of the process of integrating educational institutions and research into the international education space, and studying in another country is a unique opportunity and valuable experience for students.

Based on theoretical sources, it was found that student mobility improves the quality of higher education institutions and at the regional level plays an important role in economic growth. Students who have taken part in a student mobility find that studying abroad contributes greatly to their personal development, understanding of global relations, language skills and intercultural differences, but despite the increase in the number of students participating in a student mobility, the amount of students studying abroad is small.

The factors that influence students' decisions to study abroad are different. Obstacles that students may face include such factors as lack of interest, home relationships and language barrier. The reputation and quality of the educational institution, the opportunity to gain deeper knowledge of the local culture and traditions, and social and management skills are considered to be important motivational factors. Besides, it is believed that the development of intercultural competence contributes to better employment.

The aim of this thesis is to study the interest of students of UT Pärnu College in study mobility, including to find out the factors that may hinder to participate in student mobility. In order to find out the interest of TÜPK students in mobility and to solve the research question of the empirical part, there has been prepared a survey with the aim to measure students' assessments of the effects of mobility in different fields and to find out the factors influencing decision-making. According to the results of the survey, proposals are made to UT Pärnu College.

The results of the research have shown that mostly students are interested in student mobility. Students value mobility as an opportunity for individual development, but some students are skeptical about the impact of learning mobility on their studies. Values related to learning mobility, both directly and indirectly, are considered important. For example important aspect are a foreign language, cultural interest, personal development and career opportunities, less important aspects are the development of empathy and adaptability.

Based on the results of the study, conclusions and proposals were submitted to TÜPK to improve the organization of student mobility. It was recommended to conduct mobility seminars 2-3 times a year in cooperation with experienced students, both at school and online, explaining in details the admission process, scholarships and other nuances involved. It is also important to take into account study levels and specialties when conducting seminars. In addition, it was recommended to organize web exhibitions, where students can get all the information regarding studies and other matters concerning studying and living abroad, and also meet representatives of educational institutions. The author finds that it helps to increase the flow of information between the home higher education institution and the partner higher education institution and to avoid the student's personal research on the admission conditions of the partner higher education institutions.

The aim of the work was fulfilled and the research question was answered. In particular, the work is related to the improvement of the organization of mobility in TÜPK in order to involve more students. In the future, this topic could be used to study the experiences of TÜPK students who have participated in student mobility and how it has affected them. The work is also useful for other educational institutions that want to popularize mobility among their students and improve the organization of student mobility.

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Julia Beskrovnaja,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose “Üliõpilaste õpirände populariseerimine TÜ Pärnu kolledži õpilaste näitel”, mille juhendaja on Inna Bentsalo, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Julia Beskrovnaja

19.05.2021